

SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND

Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: Kungsholms Hamnplan 7

E-POST: office@svf.se
HEMSIDA: www.svf.se
TELEFON: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:

EVAMARI LEWIN, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-211 90 35
BOSTAD: 08-736 02 00
E-POST: evamari.lewin@svf.se

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: per.carlsson@svf.se

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: anders.lefrell@svf.se

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: christina.rosenius@svf.se

Informationschef:
JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: johan.beck-friis@svf.se

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: amelie.lothigius@svf.se

Ekonomiassistent
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: birgitta.larsson@svf.se

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: marianne.lundquist@svf.se

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: karin.henriksson@svf.se

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

ledare

Värdera ditt kunnande

”HAN ÄR FÖRRESTEN lite halt också”, ”Hur många kvadratmeter har en höna att gå på?”, ”Hur ska jag lära katten åka bil?”, ”Vad krävs för att ta in en hund från Portugal?”, ”Är den här foderstaten bra?”

När djurägaren äntligen träffar veterinären finns det så mycket han eller hon kommer på att fråga om. Vi kan tacksamt se att många djurägare ser oss veterinärer som en professionell kunskapsbank inom allt som har med djur att göra. Vi ska också se till att leva upp till de förväntningarna. Vilken inriktning vi än valt har vi ett stort kunnande som vi ska utnyttja och på det sättet fortsätta vinna respekt i samhället.

Men det är även på detta sätt – genom vårt kunnande, vårt bemötande, vår service och vår respekt för djuren – som vi ska vinna våra kunder. Vi ska inte sälja ut oss med lockpriser eller konkurrera ut grannveterinären genom att dumpa priserna. Djurägarna ska välja sin veterinär för att de blir väl bemötta, professionellt omhändertagna och sedda. Visst ringer de runt och jämför priser på kastreringar och liknande, men vi måste våga ta betalt för vårt kunnande. Att köra svart- eller ”gråkvack” vinner ingen på i längden.

Det är mycket på gång i och kring veterinärvärlden nu. Dels syns vi mycket i massmedia, där det framför allt har handlat om djurskydd och livsmedelshygien. Det är bra och roligt att veterinärkåren får den uppmärksamheten, återigen – vi har vår kompetens att tacka för detta.

Receptarvodshanteringen har hastigt och verkligen inte lustigt blivit en stor administrativ börda för många veterinärer – frågan kommer bland annat att tas upp på fullmäktige, men FVF kommer även att driva den gentemot apoteksaktörerna. En annan stor fråga, kanske främst bland privata stordjurveterinärer, är upphandlingen av jourverksamheten inom distriktsveterinärorganisationen. Den har väckt många frågor. På samma sätt som vi är dåligt rustade från veterinärutbildningen att starta eget (där fyller FVF en viktig funktion) är vi nog ännu sämre på upphandlingar. Det finns mycket information på Jordbruksverkets hemsida, jag rekommenderar verkligen alla intresserade att läsa den och fråga vidare. Var aktiva.

FVF har samarbetsavtal med organisationen Företagarna, som vi ska utnyttja. Jag har varit med på deras branschorganisationsmöten och i maj fick de även information om SVF och FVF. Det är intressant att få en inblick i de frågor Företagarna kommer att driva inför riksdagsvalet. Man kan påverka genom engagemang.

Företagarna är även mycket intresserade av oss veterinärer som grupp och vill gärna hjälpa oss driva såväl företagarfrågor som branschfrågor på ett bra sätt. Kanske i tidigare nämnda upphandlingsfråga, men i första hand i affärs-mannaskap. Det är den biten vi saknar som komplement till vårt kunnande, vårt bemötande, vår service och vår respekt för djuren.

Var stolt över ditt yrke och glöm inte att njuta av sommaren.

JOHANNA ZWENSON
ordförande FVF

innehåll

ledare AV J ZWENSON

Värdera ditt kunnande 3

reportage AV S FREDRIKSSON

Träffa nutidens veterinär – en kvinnlig specialist 6

vetenskap – granskad artikel

Antibiotika till hund, en diagnos-
förskrivningsstudie AV M BILLQVIST 11

vetenskap

Besättningsutredning av abort hos ko
AV K PERSSON WALLER OCH K DE VERDIER 15

vilken är din diagnos?

– Epizootologi 18
– Svar 52

månadens epiztel 19

allmänt

Etik på programmet för SLU-studenter AV S LINDBERG 21

Receptarvoden via apotek upphör 1 juli AV J BECK-FRIIS 25

”Det roligaste jag gjort på 20 år” AV S FREDRIKSSON 26

Centrum för Infektionsekologi och Epidemiologi (IEE)
Ny plattform för samarbete mellan veterinärer,
läkare och ekologer AV B OLSEN M FL 28

Myter och sanningar om vaccination av stordjur
AV C AROSENIUS 31

Mjölktankar efter studieresa och mastitkonferens
på Nya Zeeland AV T MANSKE 37

Reseberättelse
Med Linnaeus-Palme i Sao Paulo AV K GUSTAVSSON 42

FVFs årsstämma 2010 AV R KROKFORNS WRETEMARK 46

från styrelsen

Rapport från förbundsstyrelsen i april 2010
AV O SKARMAN 48

disputationer

Blodsugande hönskvalsters spridningsvägar
kartlagda 49

insänt

På vilka grunder granskar SVT debattartiklar?
AV I LIWÄNG M FL 50

replik

Kommentar från redaktionen AV J BECK-FRIIS 51

in memoriam 54

in memoriam 55

bokanmälan 56

noterat

- Ekvin virusarterit orsakade död hos föl 20
- LIF vill skrota FASS-boken 20
- Internationell expertgrupp om hästinfektioner bildad 47
- Djurutbildningar fortsatt populära 51
- Djurskyddshandläggare får skyddad identitet 54
- Sveriges första medicinska ordbok på nätet 57
- Förbjudna ämnen i FEI-databas 57

kongresser & kurser 57

svensk veterinärlegitimation 60

kåseri

Luffarens ”ciao” eller är det ”tja”?
AV A SANDBERG 61

specialistkompetens 62

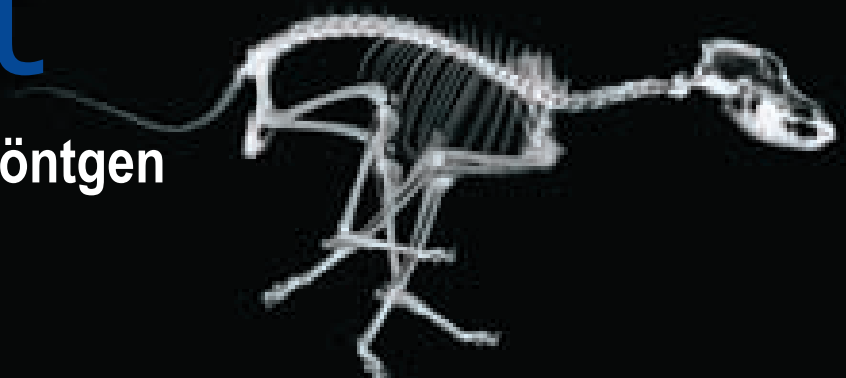

Vetpoint

Din leverantör av Digital Röntgen

Kontakta oss 0416-246 60

www.vetpoint.se

Träffa nutidens veterinär – en kvinnlig specialist

Kerstin valde tidigt väg inom veterinäryrket och är nu en efterfrågad specialist.

För 150 år sedan var veterinären en mångsidig man. Idag är veterinären en kvinnlig specialist.

Visst, lite hårdraget är det, men utvecklingen har definitivt gått i den riktningen. Att arbeta inom en speciell nisch inom veterinäryrket, inte bara när det gäller djurslag utan också inom olika medicinska områden, blir allt vanligare. Veterinärtidningen har träffat Kerstin Bergvall som tidigt valde väg och blev dermatolog.

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

KERSTIN ÄR ENSAM i landet som diplomate i dermatologi och är ett välkänt namn för de allra flesta inom veterinärkåren. Hon delar sin tid mellan en tjänst på SLU och Djurakuten i Stockholm. Då och då "konsultar" hon också i liten skala på ATG Hästkliniker i Täby.

I över 20 år har hon ägnat sig åt hud och allt som hör därtill och hennes kunskaper är eftertraktade.

Den självklara frågan är förstås, varför hud?

– Ja, det kan man verkligen fråga sig i mitt fall, säger Kerstin med ett leende.

– Jag tyckte det området var fruktansvärt tråkigt och hade inte en tanke åt det hållet i början av min yrkesbana. Att bli distriktsveterinär skulle bli mitt liv, berättar hon men flikar samtidigt in att hon noterade att "även lantbruksdjuren har en massa hud".

Distriktsveterinärdrömmen fick ett abrupt slut när det visade sig att Kerstins man var allergisk mot kor. Kerstin fick tänka om och började med smådjur istället.

En kurs i början av 1980-talet för Britta Öhlén, Ulla Pettersson och Helene Raue bidrog till den totala "kovändningen". Britta Öhlén var då privatpraktiserande i Stockholm med ett brinnande intresse för dermatologi och i sin tur inspirerad av Kerstin Orstadius som var chefveterinär vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg.

– Den här kursen var så rolig, så intressant. Britta, Ulla och Helene delade villigt med sig av sina kunskaper och efterfrågan på kompetens inom hud var stor redan då, säger Kerstin.

NÄR BRITTA ÖHLÉN, som hade en egen specialmottagning, drabbades av sjukdom lånades Kerstin in och fick ta hand om patienterna. Sedan dess har det bara handlat om dermatologi för hennes del. Det blev vidareutbildning i USA, North Carolina State University, och efter att under flera år i perioder ha vistats "over there" kunde Kerstin lägga Diplomate ECVD (European College of Veterinary Dermatology) till sina övriga meriter.

– Jag hade en fantastisk mentor, Thierry Olivry, professor i immunodermatologi. Han kan beskrivas i ett enda ord, brilliant, säger Kerstin och avslöjar att hon fått flera erbjudanden att komma tillbaka och arbeta på universitetet.

– Visst är det lockande och villkoren är mycket generösa, men man måste var en "workaholic" där och jag skulle inte kunna leva det liv jag vill ha, säger Kerstin. Hon syftar främst på familjen, man och två barn, 17 och 20 år, och den tid de tillbringar tillsammans.

– För mig och barnen är det hästar och ridning som gäller och under många år har vi åkt runt på tävlingar. Det tar väldigt mycket tid men är fantastiskt roligt. Tack och lov så har

min man hittat ett eget intresse numera och börjat spela golf.

ATT ”SKÄRA GULD med täljkniv” i USA är alltså ingenting som lockar Kerstin tillräckligt mycket för att ge upp ett trivsamt liv här hemma.

Men du skulle kanske kunna ha ett eget företag och tjäna pengar på att sälja dina kunskaper?

– Aldrig i livet, jag är absolut värdelös på att sköta papper och skulle antagligen hamna i fängelse då ... nej, det passar inte mig alls.

– Jag älskar att arbeta i ett bra team, att få forska och undervisa. Jag är nöjd med det upp-lägget jag har nu med två bra arbetsgivare där

jag får mycket utrymme och stöttning i mitt arbete. Kanske är det lite typiskt kvinnor att tänka så, men jag trivs så här.

SEDAN 1989 har Kerstin Bergvall arbetat på privatägda Djurakuten i centrala Stockholm. Klinikens ägare Margareta Hellman förstod tidigt värdet av att kunna erbjuda kvalificerad vård inom ett specifikt område. Hon har byggt upp en speciell hudmottagning med ett team bestående av två veterinärer och tre sköterskor som enbart arbetar med hudpatienter. Utöver Kerstin är det Susanne Åhman, som har gjort steg II i specialistutbildningen i dermatologi och nu är på väg att bli nästa svenska diplomate

Djurakutens samtrimmade hudteam. Från vänster sköterskan Lisa Falck, veterinär Susanne Åhman, Kerstin, med personalmops i famnen, och sköterskan Lisa Nilsson. Saknas på bilden gör den tredje sköterskan, Hanna Ronnysdotter.

Kerstin trivs med det upplägg hon har i jobbet idag och undervisning kommer högt upp på hennes tio-i-topp-lista över arbetsuppgifter.

inom området. Det här ger kliniken en särställning och är ett starkt konkurrensmedel. Massor av patienter remitteras till Djurakuten.

– I Sverige är vi duktiga på att remittera och skicka patienter till någon kollega, även om han eller hon inte har avlagt specialistexamen. Eftersom vi bara har en veterinärhögskola känner vi till varandra och vet vilka kolleger som har intresse och specialkunskaper inom ett visst område, säger Kerstin.

” I Sverige är vi duktiga på att remittera.

– I många andra länder är man betydligt mer ovillig att släppa ifrån sig patienter och ser genast till det ekonomiska bortfallet. Jag tror

faktiskt att svenska veterinärer är unika i sin inställning att ta hjälp av kolleger. Att remittera och få ett kvalificerat svar är värdefullt för alla. Dessutom kräver djurägarna allt oftare att få komma till en veterinär med specialistkompetens.

PÅ DJURAKUTEN handlar det framför allt om hundar. Kerstin nämner siffran att var femte hund som kommer till en veterinär gör det på grund av hudproblem. Till Kerstin och Susanne kommer de flesta patienterna på remiss. Det finns alltså hur mycket arbete som helst för den som vill ägna sig åt detta område.

– Vi tar emot mellan 40 och 45 patienter i veckan. Nya patienter bokas aldrig in på mindre än en timme. Även om vi är effektiva och vana att jobba ihop med de tre sköterskorna som arbetar på hudmottagningen, handlar det ofta om tidsödande utredningar.

Det är många olika slags prover som ska tas och mycket att förklara för hundägaren. Om inte ägaren förstår vad det handlar om är det svårt att genomföra en, ofta långvarig, behandling. Det är viktigt att känna att hundägaren är med i "teamet". Men de som kommer hit är motiverade.

DET GÄLLER ÄVEN de djurägare som reser från när och fjärran, hela Sverige och Norge, för att få hjälp på världens enda dermatologmottagning för hästar. Den finns på Universitetsdjursjukhuset i Uppsala, vilket inte bara har noterats av hästägare och remitterande veterinärer, utan också av utländska kolleger som vill komma som residents till Uppsala.

– Det finns en lokal avdelad för olika specialiteter. Jag har en dag varannan vecka och vi bokar in sex hästar per tillfälle.

Vad är det för sorts problem som hästpatienterna har?

– De som kommer hit är ofta ganska svåra fall. Det kan röra sig om immunologiska hudsjukdomar, allergier och hudinfektioner av

olika slag. Ibland är jag "sista halmstrået" och hästen kanske har fått kroniska förändringar i huden som är väldigt svåra att hantera. Jag önskar verkligen att ägare till hästar med hudproblem söker hjälp på ett tidigt stadium. Då är det kanske möjligt att med de verktyg vi har, och hela tiden utvecklar, sortera in besvären i rätt fack från början, säger Kerstin.

– Diagnosen mugg är ungefär lika specifik som huvudvärk, det finns många, många tillstånd som kan vara orsaken.

Det är inte alls samma sak att ha läst allt som att vara duktig.

KERSTIN ÄR DELAKTIG i många pågående forskningsprojekt, inte minst på hästsidan där intresset för dermatologi tagit fart rejält på senare tid. Det handlar om allergier, immunologiska hudsjukdomar inklusive autoimmuna hudsjukdomar, hudinfektioner, komparativ forskning på hund med mera.

Har du några intressanta uppdrag utöver ditt ordinarie arbete?

– Ja, jag sitter i den europeiska examinationskommittén för dermatologer. Det är ett intressant uppdrag och en utmaning att göra frågor.

– Att göra svåra frågor är lätt. Jag vill att frågorna ska ha klinisk relevans även om det är en teoretisk fråga, inga "dumfrågor". Det är inte alls samma sak att ha läst allt som att vara duktig, förklarar hon.

HELA SAMTALET med Kerstin genomsyras av glädje och entusiasm och det är inget tvivel om att Kerstin verkligen menar det hon säger att hennes stora mission är att få så många påläggskalvar som möjligt inom sitt gebit. Det gäller hemma och utomlands, veterinärer och djurägare, ja alla som är intresserade helt enkelt. Hon lovordar Skinnklubbens arbete och försöker i mån av tid att publicera sig i såväl vetenskapliga tidskrifter som böcker för hundägare.

Kerstin blev inspirerad av entusiastiska föregångare. Nu har hon samma roll själv, hud är inte tråkigt! ■

KERSTIN BERGVALL är född på Lidingö 1956 och blev veterinär 1981. Hon har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar 1995, specialistkompetens i dermatologi, hund och katt, Steg II, 2004 och även Diplomate ECVD. Bor i Bromma, har två ridhästar på Munsö "inackorderade med service". Övriga intressen är vänner och teater.

Antibiotika till hund, en diagnos-förskrivningsstudie

Med hjälp av veterinärer från SVS Smådjurssektion studerades antibiotikaförskrivningen till hund under en oktobervecka. Förskrivningsmönstret stämde i huvudsak överens med riktlinjerna i svensk antibiotikapolicy, men för vissa diagnoser bedömdes andelen antibiotikabehandlade patienter som hög.

Artikeln är en förkortad version av författarens examensarbete för avläggande av farmacie magisterexamen. Handledare var Christina Greko och Oskar Nilsson, SVA. Studien genomfördes i samarbete med SVS Smådjurssektion, genom ordföranden Bodil Ström Holst.

granskad artikel

INLEDNING

I Sverige intar hundar en särställning bland antibiotikabehandlade djurslag eftersom förskrivningen är omfattande. För att inte resistensläget ska bli sämre krävs åtgärder från flera håll (4). En av åtgärderna mot utvecklingen av antibiotikaresistens är att förskrivningen är rationell och begränsad till de fall där det verkligen är indicerat. För att vägleda till en sådan förskrivning har Sveriges Veterinärförbund antagit en särskild policy för användning av antibiotika till hund och katt (5).

För att kunna bedöma rationaliteten av antibiotikaanvändningen räcker det inte med försäljnings- och receptdata.

FOTO: OSKAR NILSSON

FIGUR 1. För att kunna bedöma rationaliteten av antibiotikaanvändningen krävs kunskap om vid vilka sjukdomstillstånd antibiotika förskrivs och vilka preparat som väljs.

Det krävs kunskap om vid vilka sjukdomstillstånd antibiotika förskrivs och vilka preparat som väljs (Figur 1). Detta samband kan undersökas genom så kallade diagnos-förskrivningsstudier. Inom humanmedicinen i t ex Sverige och Finland har en modell för att prospektivt studera sambanden använts (1). Denna modell har även utnyttjats i veterinär-

medicinska studier i Finland (6).

Syftet med föreliggande studie var att utveckla en metod för att studera diagnosspecifik antibiotikaanvändning inom svensk veterinärmedicin. Ett delsyfte var att undersöka hur infektioner hos hund handläggs av smådjursveterinärer samt att jämföra antibiotikaförskrivningen med svensk antibiotikapolicy. ➤

► MATERIAL OCH METOD

Veterinärer från Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps Smådjurssektion rekryterades för att under en arbetsvecka (19–23 oktober 2009) registrera varje infektionsfall hos hund. Patienten inkluderades oavsett om antibiotika förskrevs eller inte. I studien inkluderades däremot inte hundar som skrevs in eller som undersöktes för utläkningskontroll.

Uppgifter för varje patient registrerades på en blankett som tagits fram utifrån den som tidigare använts i en finsk veterinärmedicinsk studie (6). Blanketten innehöll uppgifter om patienten (ras, vikt och kön), besökstyp, diagnos, symptomtid, diagnostiska hjälpmedel samt eventuell antibiotika med dosering och behandlingstid. Färdigtryckta blanketter postades till anmälda veterinärer tillsammans med ett formulär med bakgrundsuppgifter om veterinären såsom län, specialistkompetens samt arbetsplatsens art. Ifyllda blanketter återsändes till SVA där de avidentifierades. Data registrerades och bearbetades i Microsoft Office Excel 2007.

RESULTAT

Totalt deltog 57 veterinärer i studien och det sammanlagda antalet ifyllda blanketter uppgick till 307 stycken. Veterinärerna kom ifrån 17 av Sveriges län, med det största bidraget från Stockholms och Västra Götalands län. De flesta deltagande veterinärerna hade relativt lång yrkeserfarenhet och andelen

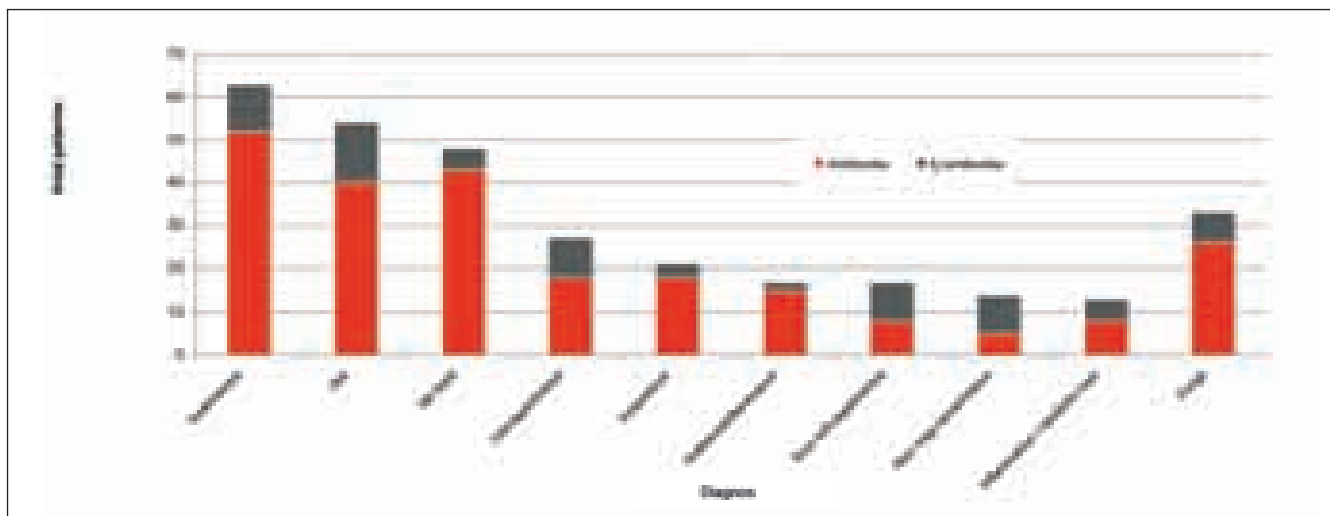
FIGUR 2. Bakteriekodning utfördes framför allt vid urinvägsinfektioner (40 procent) och hudinfektioner (23 procent) i det undersökta materialet.

specialister i hundens och kattens sjukdomar var 49 procent.

Användningen av diagnostiskt hjälpmedel uppgick till 38 procent på hela patientmaterialet. Cytologi var vanligast och utfördes i huvudsak vid otiter (56 procent) samt hudinfektioner (45 procent). Bakteriekodning utfördes framför allt vid urinvägsinfektioner (40 procent) och hudinfektioner (23 procent) (Figur 2).

De vanligaste diagnoserna var hud-

infektion, sår/böld samt otit, vilka tillsammans stod för mer än hälften av patienterna. Antibiotika förskrevs till 76 procent av alla patienter, men efter utslutning av data från veterinärer som enbart rapporterat antibiotikabehandlade patienter uppskattades andelen till 67 procent. I Figur 3 redovisas antal fall av de nio vanligaste diagnoserna samt andel antibiotikabehandlade (utan nämnd korrektion).

FIGUR 3. Antal patienter som registrerats för de nio vanligaste diagnoserna samt proportionerna mellan antibiotikabehandlade och obehandlade för respektive diagnos. Totalt antal patienter var 307.

Använda substanser

De vanligast förskrivna systemiskt verkande oralt administrerade antibiotikaklasserna var aminopenicilliner, linkosamider, fluorokinoloner och cefalosporiner, i angiven ordning. En knapp tredjedel av alla antibiotikabehandlade patienter förskrevs endast lokalt verkande antibiotika. Den diagnosspecifika förskrivningen av systemiskt verkande antibiotika redovisas i Tabell 1. Vid sår/böld utgjordes över hälften av valda preparat av aminopenicilliner medan behandlingen av hudinfektion helt dominerades av cefalosporiner och linkosamider. Även urinvägsinfektion behandlades i huvudsak med aminopenicilliner.

Behandlingstiden för antibiotika varierade mellan två och 28 dagar, men över hälften av kurerna var tio dagar. Vid urinvägsinfektion, analsäcksinflammation, sår/böld och otit dominerade kurlängden tio dagar och vid hudinfektion 20 dagar. Centralmåttan för de förskrivna doserna låg nära de dygnsdoser som rekommenderas i FASS VET för samtliga substanser, även om variationsvidden var stor för exempelvis amoxicillin och cefalexin.

DISKUSSION

Diagnos-förskrivningsstudier ger viktig kunskap om förskrivningsmönster i relation till indikationer, vilket kan utnyttjas till att stimulera till en rationell antibio-

tikaanvändning. Denna studie, den första i sitt slag inom svensk veterinärmedicin, visar att metoden är applicerbar även för svenska förhållanden. Andelen veterinärer som valde att delta var dock låg, men kan förklaras med faktorer som tidsbrist, okänd studietyp eller otillräcklig insikt om studiens nytta för den enskilde veterinären. Det bekvämlighetsurval som gjordes genom att bara bjuda in medlemmar av SVS Smådjurssektion var nödvändigt av tids- och resursskäl, men gör att gruppen inte är representativ för veterinärkåren som helhet. Det explicita samarbetet med SVS Smådjurssektion kan dock ha ökat svarsfrekvensen samt gett ett mindre spretande resultat. Till framtida studier är det önskvärt att förändra anmälningsförfarandet samt förtydliga blanketten och dess instruktioner på flera punkter.

Det är svårt att för varje enskilt fall avgöra om valet att antibiotikabehandla var motiverat, men andelen behandlade bedömdes som hög för indikationen sår/böld. Hela 85 procent av dessa patienter förskrevs antibiotika och det är tveksamt om alla uppfyllde de kriterier för antibiotikabehandling som finns uppställda i antibiotikapolicyn. Anvisningar för behandling av analsäcksinflammation saknas i den svenska antibiotikapolicyn, men enligt internationell litteratur bör systemisk behandling begränsas till febrila patienter med allvarlig inflammation

(3). Den andel, 83 procent, som i denna studie förskrevs systemiskt verkande antibiotika bedömdes därför som hög.

Förskrivningsmönstret, dvs antibiotikaval, dygnsdos och kurlängd, stämde i huvudsak överens med riktlinjerna i antibiotikapolicyn. Ett undantag var urinvägsinfektion där 20 procent av de okomplicerade fallen ordinerades fluorokinoloner. Detta är anmärkningsvärt då användningen av sådana bör begränsas till komplicerade fall och föregås av bakteriologisk undersökning inklusive resistensbestämning (2, 5).

SLUTSATS

Den prospektiva modellen för att studera diagnosspecifik antibiotikaförskrivning var användbar inom svensk veterinärmedicin, men processen kan förbättras på flera sätt. Resultaten visade att antibiotikavalen överlag var i enlighet med antibiotikapolicyn, men för vissa diagnoser bedömdes andelen antibiotikabehandlade som hög. Studiens resultat går dock inte att generalisera på grund av dess ringa omfattning samt för att deltagandet inte var slumpmässigt. För att bättre kunna kartlägga den diagnosspecifika användningen av antibiotika krävs större studier byggda på slumpvist urval. Resultat från sådana skulle kunna användas för informationsinsatser där så behövs samt för uppdatering av antibiotikapolicyn. ➤

Tabell 1. DIAGNOSSPECIFIK ANVÄNDNING AV SYSTEMISKT VERKANDE ANTIBIOTIKA AVSEDD ATT GES PER OS, ANGIVET I ANTAL FÖRSKRIVNINGAR.

Diagnos	Tetracykliner	Aminopenicilliner	Aminopenicilliner med klavulansyra	Cefalosporiner	Sulfonamider och trimetoprim	Makrolider eller linkosamider	Fluorokinoloner	Övrigt	Totalt
Sår/böld		23	3	2	2	7	3		40
Hudinfektion		1	1	17		15	5		39
Urinvägsinfektion		12	1		1		5		19
Analsäcksinflammation		2	3			5	3		13
Övre luftvägsinfektion		7					1		8
Tandköttsinflammation/ annan inflammation i mun		2				2		4	8
Akut mag-tarminfektion	1	1						3	5
Pyometra		2					2		4
Övrigt	4	4	1	1	1	1	4	2	18
Totalt	5	54	9	20	4	30	23	9	153

► SUMMARY

Antibiotics for dogs – a diagnosis-prescribing study

Veterinarians from the Swedish Society of Veterinary Medicine were asked to complete a questionnaire for each dog with infection that they treated during one October week. Information was collected on age, weight, type of visit, main diagnosis, duration of clinical signs, diagnostic test and antibiotic drug, if any. In total 57 veterinarians participated in the study and together they completed 307 questionnaires. The most common diagnoses were skin, wound and ear infection. Aminopenicillins were by far the most commonly used antibiotics, followed by lincosamides, fluoroquinolones and cefalosporins. The proportion of patients receiving antibiotic therapy was estimated to 67 %. Diagnostic tests were carried out for 38 % of the patients. The method was useful for the collection of information on the indication-

based use of antibiotics in Swedish dogs. The pattern of prescribing, choice of antibiotics, dosage and duration of treatment were mostly in accordance with recommendations. However the proportion of patients treated for wound infection was estimated to be high. The external validity of the study is limited due to modest range and lack of random participation.

Referenser

1. André M, Vernby Å, Odenholt I, Stålsby Lundborg C, Axelsson I, Eriksson M, Runehagen A, Schwan Å & Mölsted S. Diagnosis-prescribing surveys in 2000, 2002 and 2005 in Swedish general practice: consultations, diagnosis, diagnostics and treatment choices. *Scand J Infect Dis*, 2008, 40, 8, 648–654.
2. FASS VET 2009. Läkemedelsindustriföreningen. Kungälv, Elanders, 2008.
3. Giguère S, Prescott JF, Baggot JD, Walker RD & Dowling PM, eds. Antimicrobial therapy in veterinary medicine, 4th ed.

Ames, Blackwell Publishing Professional, 2006.

4. SVARM 2008, Swedish veterinary antimicrobial resistance monitoring. Bengtsson B, Greko C, Grönlund-Andersson U, eds. 2009. Tillgänglig på: <http://sva.eu/upload/Svarm%202008%20vers%2019%20maj.pdf>
5. Sveriges Veterinärförbund. Antibiotikapolitik för hund- och kattsjukvård, reviderad november 2009. Bergvall K, Greko C, Ingman J, Ingvast Larsson C, Mannerfelt T, Odensvik K, Pelander L, Sjöström L, Ström Holst B, Weidman A, Wellander M, eds. Policydokument, Sveriges Veterinärförbund, 2010.
6. Thomson K, Rantala M, Hautala M, Pyörälä S & Kaartinen L. Cross-sectional prospective survey to study indication-based usage of antimicrobials in animals: results of use in cattle. *BMC Vet Res*, 2008, 4:15, DOI: 10.1186/1746-6148-4-15.

*MIA BILLQVIST, farmacie magister, Institutionen för farmaceutisk biovetenskap, Uppsala Universitet, Box 591, 751 24 Uppsala.

Boka Jubileumsdagen 6 oktober 2010!

Då ska vi fira
Sveriges Veterinärförbunds 150 års-jubileum

Seminarium

Under dagen hålls i Stockholm ett seminarium om ett aktuellt ämne.

Jubileumskalas

På kvällen firar vi med stort jubileumskalas med underhållning i Gyllene Salen i Stockhoms Stadshus. Då kommer också förbundets hedersutmärkelser att delas ut.

Information

Mer information om tider och anmälan kommer senare både i SVT och på förbundets hemsida

Evamari Lewin
förbundsordförande

Karin Östensson
ordförande i jubileumskommittén

Besättningsutredning av abort hos ko

Abort hos ko är ett komplext problem varför förutsättningslös besättningsutredning är nödvändig. En sådan utredning kan underlättas avsevärt om man använder en lat-hund om hur man bör gå till väga och vilka prover som bör tas.

INLEDNING

Abort hos ko kan leda till allvarliga störningar i både kött- och mjölkproducerande besättningar. Abort kan orsakas av många faktorer som kan uppträda enskilda eller i kombination (Figur 1). Det är också relativt vanligt att andra reproduktionsstörningar (omlöpning, döda/svagfödda kalvar) observeras i besättningar med abort (dvs fostret dör och stöts ut icke livsdugligt 42 till ca 260 dagar efter befruktning).

Syftet med denna artikel är att på ett kortfattat sätt sammanfatta hur arbetet vid en besättningsutredning av abort kan gå till för att underlätta besättningsveterinärens arbete.

ETIOLOGI

Abort kan ske när fostret skadats och/eller dött, om placentan skadats och/eller om produktionen av progesteron upphör på grund av lokala (uterus, foster, placenta) eller allmänna störningar. Störningar som kan leda till abort kan vara infektiösa eller foderrelaterade men kan även orsakas av andra faktorer.

Ett stort antal infektiösa ämnen kan orsaka abort. I vissa fall infekteras foster och fosterhinnor medan andra infektioner leder till feber och/eller endotoxinfrisläppning hos kon vilket i sin tur kan

FOTO: BILDARKIV, AVD FÖR REPRODUKTION, SLU

FIGUR 1. Aborterat stenfoster. Abort kan orsakas av många faktorer som kan uppträda enskilda eller i kombination.

leda till luteolys. Exempel på infektiösa ämnen som identifierats i samband med abortutredningar i Sverige är svamp (t ex *Aspergillus fumigatus*), bakterier (t ex *Salmonella* spp, *Listeria monocytogenes*,

Ehrlichia phagocytophila, *Coxiella burnetii* (Q-feber)), virus (BVDV) och parasiter (*Neospora caninum*). Ett stort antal zoonotiska (t ex *Salmonella* spp, *Listeria* spp, *Coxiella burnetii*) eller epizootiska ➤

- (t ex IBR, *Brucella abortus*) infektionsämnen kan orsaka abort.

Foderrelaterad abort kan t ex orsakas av näringsbrist eller underutfodring av spårämnen (t ex selen), makromineraler (t ex jod) och vitaminer (A, D, E), förgiftning (t ex mykotoxiner, ergotalkaloider), specifika infektioner (t ex svamp, listerios) eller allmänt dålig hygienisk kvalitet. Dålig vattenkvalitet kan också vara en risk. Bristsjukdomar observeras framför allt i extensiva driftssystem.

Exempel på andra orsaker som kan leda till abort är trauma, läkemedel, stress (t ex transport, värme), toxiska ämnen och genetiska faktorer.

BESÄTTNINGSPROVNING

Om mer än fem procent av korna aborterar bör en utredning göras (Figur 2). Även enstaka fall av abort kan dock föranleda en besättningsutredning, speciellt om smittsam infektion misstänks på grund av onormala förändringar på foster och/eller fosterhinnor.

En besättningsutredning bör alltid vara förutsättningslös och innehålla en noggrann anamnes, klinisk undersökning av foster/fosterhinnor, kor som aborterat och övriga djur i besättningen samt provtagning. Annat som bör undersökas är foderstat, foder- och vattenkvalitet, stallmiljö och skötselrutiner. För att inte missa något kan det vara bra att använda någon typ av checklista (t ex www.sva.se) vid utredningen.

Anamnes (senaste kalvnings-säsongen eller året)

Viktig information som bör samlas in är antalet fall av reproduktionsstörningar (aborter, omlöpningar, missbildningar, döda/svagfödda kalvar) i relation till det totala antalet kalvningar i besättningen. Det är också viktigt att få veta när i dräktigheten aborter m m skett och om det finns/funnits andra sjukdomssymtom hos drabbade kor eller andra djur i besättningen. Andra viktiga uppgifter är övriga djurkontakter, nyinköp, andra djurarter i besättningen, besökare, utlandsresor, byte av skötare, behandlingar m m.

Klinisk undersökning

Eftersom placentit är ett vanligt fynd vid

FOTO: BILDARKIV, AVID FÖR REPRODUKTION, SLU

FIGUR 2. Foster aborterat i andra trimestern. Om mer än fem procent av korna aborterar bör en utredning göras.

infektiös abort är det viktigt att fosterhinnorna undersöks ordentligt. Fostrets symtom och ålder är också viktiga. Drabbade kor undersöks avseende lokala (vulva, vagina, uterus) och allmänna symtom. Förekomst av sjukdom som t ex hosta och diarré bland övriga djur i besättningen undersöks också.

Foder, vatten, stallmiljö, skötsel

Fodrets och vattnets hygieniska kvalitet, foderstatens mängd och sammansättning (även inkluderande spårämnen, mineraler och vitaminer) samt utfodringsrutiner undersöks. Här kan djurens hull vara till viss ledning. Faktorer i stallmiljö och skötsel som kan vara stressande för djuren registreras.

Provtagning

Det absolut viktigaste är att både foster och fosterhinnor skickas för obduktion och mikrobiologisk/kemisk undersökning baserat på symtom. Blodprov för serologisk undersökning (antikroppar) eller PCR (infektionsagens) tas från kor som aborterat och eventuellt från djur (t ex ungdjur och kor) med andra symtom (Figur 3). Tankmjölksprov kan

också vara aktuellt i mjölkbesättningar. Analys av blod- och tankmjölksprov beslutas lämpligen efter samråd med SVA beroende på patologisk-anatomisk diagnos. Vid speciell misstanke kan det

FOTO: BENGT EKERBEG, SVA

FIGUR 3. Blodprovsanalys av antikroppar/infektionsämnen är en viktig del i en abortutredning.

vara relevant att ta foder- och/eller vattenprov för analys av hygienisk och/eller kemisk kvalitet. Råd om förpackning och transport ges t ex på www.sva.se.

Kostnader för obduktion av foster och fosterhinnor (minus självrisk à 500 kronor) betalas av obduktionsanslaget för lantbrukets djur (för remiss se www.svdhv.org). Transport till laboratorium och självrisk bekostas av djurägaren. Om besättningen är med i Nöthälsovården betalas dock självrisken av Svenska Djurhälsovården. Analys av epizootiska agens bekostas av Jordbruksverket (observera att SJV (SVA) alltid måste kontaktas innan provtagning/analys av dessa agens). Kostnader för övrig provtagning och analys bekostas av djurägaren.

Råd/uppföljning

Råd om omedelbara åtgärder för att

minska smittspridning mellan djur liksom information om risken för eventuell zoonosmitta ges till djurägaren. En plan för hur eventuella nya aborter (t ex rörande transport av foster/fosterhinnor till laboratorium för obduktion) ska hanteras görs upp tillsammans med djurägaren.

För att få hjälp med den fortsatta utredningen kan veterinären kontakta SVA (Lantbrukets djur/Patologen) för diskussion av fallet och vilka analyser som ska göras.

SLUTORD

Vid abort hos ko är en grundlig besättningsutredning nödvändig. För att underlätta detta arbete tog SVA år 2003 fram en lathund (2) som finns tillgänglig på www.sva.se. Under senaste året har Q-feber tillkommit på listan över viktiga sjukdomar som bör ingå i en abortut-

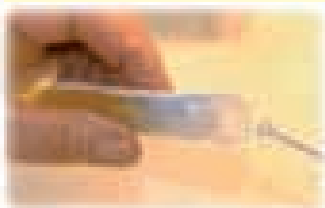
redning. Specifik information om denna sjukdom finns i en nyligen publicerad artikel (1) och på www.sva.se.

Referenser

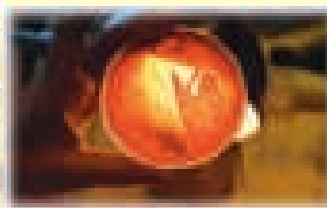
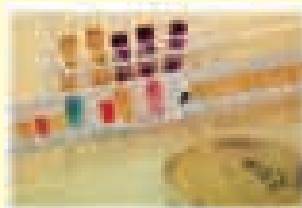
1. Lindberg A, Chenais E, Grant M & Mieziowska K. Q-feber som orsak till reproduktionsstörningar hos svenska nötkreatur. Svensk VetTidn, 2010, 62, 3, 17–21.
2. de Verdier K & Persson Waller K. Abort hos kor – en varningssignal som bör utredas. Svensk VetTidn, 2003, 55, 12, 17–24.

***KARIN PERSSON WALLER**, leg veterinär, docent, adjungerad professor, statsveterinär, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVA, 751 89 Uppsala.

KERSTIN DE VERDIER, leg veterinär, VMD, bitr statsveterinär, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVA, 751 89 Uppsala.

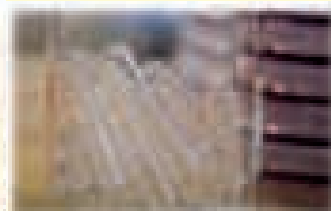

**MYBAC
VETTECH**
Laboratoriet

DITT LABORATORIEVAL

Klinisk veterinärmedicinsk mikrobiologi.

Swedac-ackrediterade undersökningar.

MYBAC-VETTECH LABORATORIET AB, Tel: 08-55 635 625. Fax: 08-449 46 56. E-mail: vet@mybac-vettech.se. Hemsida: www.mybac-vettech.se

Vilken är din diagnos? – Epizootologi

I en större köttdjurs-/mellankalvsbesättning undersöktes två ungdjur med feber och symtom från huvud, ögon och mun. Fallet är presenterat av Erika Chenais vid Enhet för sjukdomskontroll och smittskydd, SVA.

Nötkreatur, sju och åtta månader gamla

ANAMNES: Ägaren till en större köttdjurs-/mellankalvsbesättning i Mellansverige kontaktade distriktsveterinär på midsommarafton angående två ungdjur, sju respektive åtta månader gamla, som haft feber,

svårt att äta och varit svullna i huvudet och runt ögonen. Djurägaren hade provbehandlat de båda djuren med kortison och penicillin i ett dygn utan effekt. Besättningen köper in djur vid två månaders ålder från flertalet besättningar i närområdet och håller dem sedan i gruppboxar inomhus.

KLINISK UNDERSÖKNING: Båda djuren hade 40° feber, konjunktivit, erosioner i mun- och näshåla, kraftiga svullnader i huvud-, käk- och ögonområde, klart näsflöde samt saliverade (Figur 1 och 2). Övriga djur var svåra att undersöka på grund av deras storlek och gruppställningen men var synbart friska. Några djur med hosta observerades.

FRÅGA: Vilken/vilka diagnoser misstänker du?

SVAR SE SIDAN 52

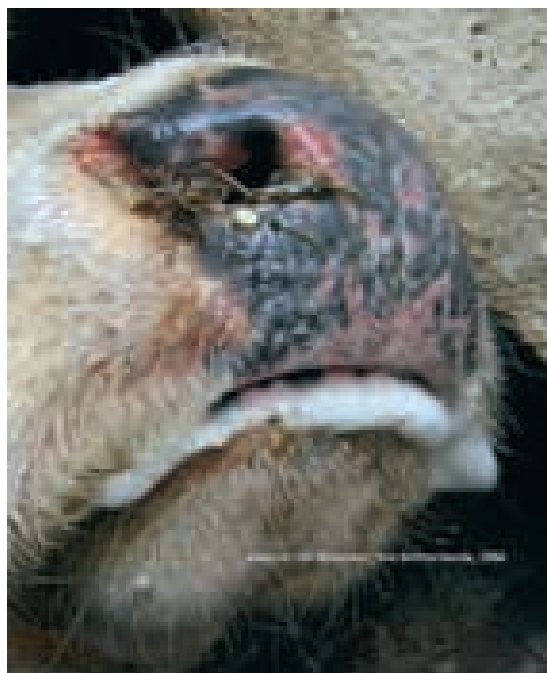

FOTO: GD DEVENTER

FIGUR 1. Erosioner och rodnader på nosen samt salivering. Bilden kommer från Nederländerna men överensstämmer med de symtom som sågs hos de svenska djuren.

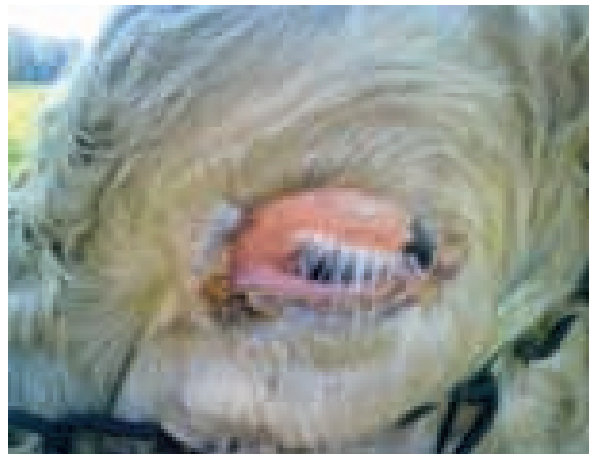

FOTO: KARL-BERTIL JOSEFSSON

FIGUR 2. Kraftig svullnad i huvudet, speciellt runt ögonen och i käftgropen.

Vetpoint

- Snabba och säkra leveranser
- Brett sortiment
- Bästa service

■ ■ ■ månadens epiztel

Denna gång rapporteras om två misstänkta fall av bluetongue och en BSE-undersökning, som alla

analyserades med negativt resultat. Epizteln är ett samarbete mellan Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

BLUETONGUE

Den vektoraktiva perioden väntas när som helst inträda men ännu i skrivandes stund (10 maj) har inga svidknott hittats i de 16 fällor som är utplacerade runt landet. Trots detta har två misstänkta fall av bluetongue utretts.

En distriktsveterinär från Östergötland kontaktade SVA angående en sex år gammal herefordko som uppvisade kraftig konjunktivit, kraftigt purulent-muköst nosflöde samt avlossning av hud på nospegel, runt ögonen och på spenarna. Kon hade ingen feber och betedde sig och åt normalt. Hon hade en tre veckor gammal kalv som eventuellt började visa liknande symtom. I besättningen fanns även får. Med ledning av de beskrivna symtomen samt det faktum att kon haft kontakt med får var huvudmisstanke malign katarralfeber men prover togs för att utesluta bluetongue. Fotosensibilitet skulle kunna ha varit en annan tänkbar diagnos. Testresultaten för malign katarralfeber är ännu inte klara, proverna för bluetongue (påvisande av virusgenom med PCR-metod) utföll med negativt resultat.

I det andra fallet kontaktades Jordbruksverket av en distriktsveterinär från Blekinge angående ett lamm som var svullet över nospartiet, hade symtom från andningsvägarna

FOTO: BÉNGT ERBERG, SVA.

och blåaktig tunga. Detta lamm avled trots veterinärbehandling. Ett kullsyskon var också påverkat men överlevde med veterinärbehand-

ling. Den vektoraktiva perioden började i maj och två misstänkta fall av bluetongue har redan utretts.

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

ling. Djurägaren hade ett 60-tal vaccinerade tackor men inga andra djur uppvisade några symtom. Blodprov för påvisande av virusgenom med PCR-metod togs från det döda lammet och testresultatet var negativt.

KLINISK ÖVERVAKNING BSE

I mitten av april kontaktade en distriktsveterinär SVA för att diskutera ett fall, en äldre mjölkko med symtom som tolkades som centralnervösa. Kon var redan avlivad men hade varit darrig, snurrat runt och hade inte haft styrsel på sina fötter. Eventuellt var hon beröringskänslig, men inte känslig för ljud och ljus. Förloppet hade pågått under en veckas tid. Kon hade kallvat för cirka fem till sex veckor sedan och led inte av kalkbrist, magnesiumbrist eller acetoniemi. Fibrinogen var förhöjt. Kon togs in till SVA för obduktion och undersökning avseende

BSE. Preliminärt utlåtande efter obduktion visade på akuta traumatiska skador i lårmuskulaturen, kronisk prekarpalbursit samt kronisk traumatisk retikuloperitonit. TSE-testen var negativ.

För nötkreatur med centralnervösa symtom, men där anamnesen eller symtomen inte riktigt passar in på BSE, kan djuret tas in för undersökning inom klinisk övervakning för BSE. Det kan exempelvis gälla yngre djur eller, som i detta fall, där förloppet är kortare än det man förväntar sig vid BSE. Vid klinisk övervakning ska hela djuret skickas in till SVA för fullständig obduktion och TSE-undersökning. Beslut om detta tas alltid av Jordbruksverket.

Även om fallen av BSE har minskat i Europa är det fortsatt viktigt med klinisk övervakning i fält och det är viktigt att fall med CNS-symtom som inte svarar på behandling anmäls. ■

noterat

Ekvin virusarterit orsakade död hos föl

■ ■ Ett fölfoster som kastades på en gård i Skåne i april 2010 hade den fruktade sjukdomen ekvin virusarterit, EVA, enligt analyser som SVA offentliggjorde den 7 maj.

– Det är mycket sällsynt och oroande, säger Louise Treiberg Berndtsson, virolog vid SVA. Sjukdomen är anmälningspliktig och under de senaste åren har inget dödsfall hos häst rapporterats i Sverige även

om det är känt att viruset cirkulerar.

På den aktuella gården förlorades också flera andra föl som dog kort efter födseln samma vecka. Det är sannolikt men inte helt klarlagt att dessa dödsfall också berodde på viruset. Flera hästar på gården har burit på infektionen och har idag högt antikroppssvar. Arteritviruset är känt för att kunna orsaka kastning hos ston och dödsfall hos nyfödda föl.

– De små artärerna i organen blöder och fölen får svår lunginflammation och tarminflammation, kommenterar Gittan Gröndahl, tf statsveterinär, SVA. Om en vuxen häst smittas klarar den sig ofta

utan symtom, eller med övergående feber, svullnader runt ben, mage, ögon och/eller näsflöde. Hästen är smittsam under denna period. Människor kan inte drabbas. ■

LIF vill skrota FASS-boken

■ ■ "Släng gamla FASS-böcker" uppmanar LIF (Läkemedelsindustriföreningen) i ett pressmeddelande den 6 maj. Gammal information om läkemedel är farlig för patienterna, påpekar LIF. Det pågår ständigt uppdateringar om hur ett läkemedel bör användas, vilka doseringar som är lämpliga, vilka biverkningar som upptäcks etc.

Denna viktiga information är färskvara. Den är i själva verket så mycket färskvara att LIF, som ger ut Fass-boken och ansvarar för webbsidan Fass.se, sedan något år inte längre rekommenderar att läkare överhuvudtaget ska använda Fass-boken när de skriver ut recept. Boken är gammal redan när den kommer ut – det har skett viktiga ändringar sedan boken lämnades till tryck. Fass-boken finns kvar enbart som generell lärobok, bland annat för studenter. Vid förskrivning av läkemedel ska Fass.se användas, eller någon av de andra elektroniska former genom vilka Fass.se är tillgänglig. Den elektroniska versionen uppdateras ständigt. Där finns de senaste rönerna och rekommendationerna, poängterar LIF. ■

Världens vackraste ord: i morgon.

Tack vare framgångsrik forskning överlever i dag mer än hälften av alla människor i Sverige som drabbas av cancer. Med mer forskning kan vi rädda ännu fler i framtiden. Ge en gåva enkelt på cancerfonden.se

Vi tänker besegra cancer. Vill du vara med?

020-59 59 59 | Plusgiro 90 1986-0

Cancerfonden

Etik på programmet för SLU-studenter

STEFAN LINDBERG, vet stud*

I början av mars anordnade SLU i Uppsala en historisk etikdag, gemensam för studenterna på veterinär- och djursjukskötprogrammen. Etikdagens föreläsningar sammanfattas här av en av de deltagande veterinärstudenterna, som också ger sina egna reflektioner i ämnet.

Den 3 mars hade årskurs fyra på veterinärprogrammet och årskurs två på djursjukskötprogrammet en gemensam etikdag på SLU i Ultuna. Händelsen är smått historisk – dels är det första gången man anordnar en obligatorisk etikdag inom utbildningen, dels är det första gången de två programmen har ett

gemensamt utbildningsmoment av detta slag. Många uttryckte under dagen hur positivt det var att samarbetet äntligen kommit till skott. Förhoppningsvis öppnar det upp för ytterligare samverkan, framtida djurhälsopersonal emellan.

Dagen inleddes med ett antal presentationer på etiktemat, och åtföljdes av gruppdiskussioner och paneldebatt.

PRESENTATIONER

SLUs framtida etiklektor (från den 1 juli 2010), Helena Röcklinsberg, inledde med att presentera djuretikens grunder. Tidigare har man menat att det är vårt förnuft som ger oss en moralisk särställning gentemot djuren, men ju mer vi lär oss om djurens kognition, desto lösare tycks oss denna grund att stå på. Istället för att tala om att den ena eller andra

mentala egenskapen hos djuren gör dem till olika moraliska objekt, borde vi istället fokusera på vår förmåga till förnuft och känsla som gör oss till moraliska subjekt. Med andra ord: det är inte djurens mentala förmågor som ger dem rättigheter, utan våra mentala förmågor som ger oss skyldigheter.

Eva Hertil, universitetsdjursjukhuset, tog upp den viktiga frågan om de olika faktorer som påverkar beslut i den kliniska situationen – etik och empati, men också ekonomi eller kanske experimentlusta. Hon diskuterade kort husdjurets olika roller i samhället (sällskapsdjur, produktionsdjur, försöksdjur, djurparksdjur m fl) och hur det påverkar människans behandling av dem.

Avlivning och cancerbehandling

Katarina Nostell, institutionen för kliniska vetenskaper, presenterade etiska avvägningar i samband med avlivning. T ex kan det vara fråga om att avliva fullt friska djur av märkliga orsaker (t ex valpar som har ”fel” färg), men också det etiska dilemmat att till varje pris vilja förlänga djurets liv, trots svåra plågor och/eller dålig prognos.

Henrik von Euler från SLU kom in på samma tema när han diskuterade cancerbehandling av sällskapsdjur. Han ansåg dock att det är ett ämne inom veterinärmedicinen som ibland är missförstått etiskt sett. Samma grundprinciper gäller på detta område som för övriga: de olika behandlingsalternativen utvärderas mot bakgrund av hur de kan förbättra det sjuka djurets situation. Kategoriska avfärdanden av t ex benamputationer eller cellgiftsbehandling saknar grund i klinisk praktik – man måste alltid bedöma från fall till fall.

Avrundade gjorde Fredrike Ritter från veterinärförbundet, med tankeställaren ►

Anne-Marie Dalin är vice ordförande i grundutbildningsnämnden vid VH-fakulteten, och initiativtagare till den historiska etikdagen på SLU.

Några av dagens föreläsare poserar i snödrivorna, från vänster: Helena Röcklinsberg, Eva Hertil, Fredrike Ritter och Katarina Nostell längst fram.

smärtfri injektion, tycks t ex vilda djur i de flesta fall välja livet, trots svåra plågor. Djur som fastnar i fällor kan t ex gnaga av sig benen för att komma loss. Kan vi då argumentera för att det är "bättre för djuret" att avlivas än att vi amputerar ett ben på det? Själva grundproblemet i det här resonemanget består alltså i att vi först måste gissa vad livskvalitet är för en viss individ, sedan gissa igen kring dess livsvilja, och utifrån detta fatta det mest avgörande beslut man kan tänka sig: liv eller död.

EGNA TANKAR

Frågan om döden är dålig för den döde är en gammal filosofisk gåta. Om själva tillståndet (eller "icke-tillståndet") att vara död inte kan jämföras med ett liv i vare sig njutning eller plåga, då kan vi heller aldrig säga att en viss "nivå" av livskvalitet motiverar att avliva eller inte avliva "för djurets skull". Beslutet måste bygga på andra grunder. En sådan grund kan vara att tillmötesgå djurägaren.

Både djurhälsopersonal och djurägare kan tycka att det är tragiskt och sorgligt att behöva avliva ett djur, oberoende av omständigheterna, men det betyder inte att man borde avstå från att avliva – allra minst "för djurets skull", om döden nu inte anses dålig för den döde. En annan grund kan vara att tillmötesgå lagar och etiska regler, som säger att djur i människans tjänst som lider tillräckligt mycket ska avlivas, oavsett hur deras vilda artfränder betar sig.

Nackdelen med att enbart resonera så

- att vi inte måste genomföra en behandling bara för att vi kan. Riskerna finns att man behandlar in absurdum enbart för att möjligheten finns, trots att det kanske hade varit bättre att avstå eller rent av avliva innan den påfrestande behandlingskarusellen drog igång.

DISKUSSION OCH DEBATT

Ett återkommande ord under eftermiddagen var "livskvalitet". Vad som ger en

viss individ livskvalitet kan vara nog så svårt att utvärdera människor emellan. Än värre är det att bedöma individuella djurs livskvalitet, eller eventuella avsaknad av den. Svårare ändå blir det när vi överväger avlivning i en klinisk situation, och då ska väga djurets "livsvilja" mot dess eventuellt låga "livskvalitet". För hur osmakligt lidande än kan tyckas oss, och hur gärna vi än skulle vilja åtgärda detta lidande med en snabb och

Sorbact[®] gel

NYHET!

Fuktig nyhet för torra sår!

I **Sorbact gel** har vi kombinerat Sorbact's unika bakterie- och svampbindande egenskaper med en hydrogel. **Sorbact gel** finns i 2 storlekar 7,5x7,5 och 7,5x15 cm.

Finns att köpa hos din grossist!

Sorbact för alla sår

Sorbact är effektivt vid alla typer av sår och svampinfektioner, vare sig man vill rensa upp eller minska risken för infektion. Med Sorbact finns ingen risk för resistensutveckling eller negativa miljöeffekter. Sortimentet består av kompress, tamponad, rundtork, gelkompress samt absorptions- och filmförband. Hela sortimentet är tillgängligt via era grossister. Kontakta oss för mer information! pharma@abigo.se

ABIGO Medical AB, Ekonomivägen 5, 436 33 ASKIM
Tel 031-748 49 50 • Fax 031-68 39 51 • www.abigo.se

Henrik von Euler belyste betydelsen av "The Human Animal Bond". En negativ attityd till cancerbehandling av djuret kan få djurägaren att känna hopplöshet inför cancerterapi generellt.

är att den romantiska bilden av "djurets försvarare" faller alldeles samman. Djurhälsopersonalen blir då en slags djurmekaniker som åtgärdar det som ägaren vill "få gjort" med sitt djur, toppstyrd av juridiska och kollegiala regler – skrivna som oskrivna. Någonstans skymtar kanske djurets egna behov och "innersta väsen" (som Eva Hertil kallade det) fram, men de praktiska möjligheterna att ta hänsyn till det verkar små, om de är i strid mot någon av de andra faktorerna.

Djur och människa tillsammans

Hur ska vi kunna tjäna djurens intressen, utan att vare sig hemfalla åt gissningar kring livskvalitet eller biomekaniskt slaveri? Då kommer vi in på ett

spännande begrepp som fladdrade förbi på en av Henrik von Eulers slides under dagen: "The Human Animal Bond". Fredrike Ritter var inne på samma sak när hon tog upp hur viktigt det är att fundera på hur husdjur och människa mår tillsammans. Om vi gör djurägaren olycklig med våra beslut "för djurets bästa" är risken stor att djuret ändå får det sämre. "If moma ain't happy, ain't nobody happy", som det gamla Texasordspråket lyder.

Problemet uppstår när vi skiljer de två åt, och tillskriver dem olika intressen. Då blir djuret något som behöver "försvaras", kanske från en "ond" djurägare. Husdjuret behöver inte försvaras, det behöver förklaras. Mänsklig fåfänga och girighet kan gå ut över djurriket, helt

klart. Men grunden till det är inte att vi primärt vill plåga djur, utan att vi – trots moderna vetenskapliga landvinningar – ännu inte helt förstår dem, eller deras "innersta väsen", för att låna Eva Hertils term. Eller kanske vårt eget innersta väsen – att vi, som Helena Röcklinsberg påpekar, är moraliska subjekt med ansvar för våra medvarelser. Vad ska vi göra åt det? Man kan tycka att det inte är en fråga för veterinärmedicinen, men är det inte i den änden vi måste börja om vi verkligen vill djurens bästa ur ett långsiktigt perspektiv?

*STEFAN LINDBERG, vet stud, Morkullvägen 74, 756 52 Uppsala.

Receptarvoden via apotek upphör 1 juli

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

I slutet av april spred sig information, främst ryktesvägen, att apoteken avskaffar hanteringen av veterinärers och läkares receptarvoden från den 1 juli. Beskedet i sig har väckt irritation inom veterinärkåren, liksom den bristfälliga informationen från apoteken till förskrivarna.

Sedan många år tillbaka har apoteken i Sverige förmedlat telefonarvode för recept, som förskrivare tagit ut vid telefonkontakt med patienter och kunder. I samband med utlämning av receptbelagt läkemedel har en veterinärs arvode tagits ut av kunden vid besöket på apotek. Samma summa pengar har sedan överförts av Apoteket AB till av förskrivare önskat kontonummer.

I och med omregleringen av apoteksmarknaden kommer denna funktion att upphöra och respektive förskrivare får själva hantera sin ersättning. Detta meddelades av Apoteket AB i slutet av april 2010. Från och med den 1 juli 2010 kommer apoteken inte att hantera telefonarvoden längre.

För Apoteket ABs apotek gäller sista datum 30 juni för hantering av telefonarvoden. För övriga aktörers apotek kan tidsplanen för borttagningen av telefonarvoden variera under våren 2010. Förändringen sker till följd av att ingen apoteksaktör har skyldighet att ombesörja telefonarvoden.

STARKA REAKTIONER FRÅN VETERINÄRKÅREN

Bland de praktiserande veterinärerna kom beskedet om apotekens borttagande

Från och med den 1 juli 2010 kommer apoteken inte att hantera receptarvoden för telefonrecept längre.

av receptarvodena som en överraskning.

”Jag som trodde att konkurrensen skulle vara till för att de olika aktörerna skulle tävla om att ge bättre service” är en kommentar som gavs på den elektroniska diskussionslistan ”Vetforum”. Dessutom framkom att den nationella telefonrecepturen, där veterinären kan ringa in recept till vilket apotek som helst, bara fungerar fram till den 30 juni. Därefter kommer förmodligen varje apotekskedja att ha egna rutiner för telefonrecept.

Veterinärförbundets ordförande Eva-

mari Lewin säger att SVF kommer att arbeta för att apotekens hantering av receptarvoden återupptas. Under tiden rekommenderar förbundet att enskilda veterinärer eller grupper av veterinärer försöker få egna avtal om receptarvoden till stånd med sina lokala apotek. Man kan t ex framhålla att som förskrivande veterinär kommer man att hänvisa främst till apotek som tillhandahåller arvodes-service. Apoteken måste förstå att receptarvoden/telefonarvoden är en viktig konkurrensfaktor för förskrivarna vid val av apotek, påpekar Evamari Lewin. ■

”Det roligaste jag gjort på 20 år”

TEXT: SUZANNE FREDRIKSSON

FOTO: GUNNAR WESTERGREN

Kvinnan bakom detta uttalande heter Maria Karlsson, veterinär på Djursjukhuset Gammelstad. Till-sammans med Elisabeth Folkesdotter Pekkari, Djursjukhuset Gammelstad, och Kerstin Vikman, regionchef för Distriktsveterinärerna, var Maria med och arrangerade en uppskattad antibiotikakonferens som hölls under två dagar i april på Pite Havsbad.

VILKEN ANTIBIOTIKA använder vi om tio år? Det var namnet på konferensen och ett ämne som lockade. 80 deltagare bänkade sig för att under två dagar lyssna på Ulrika Grönlund-Andersson, SVA, ovan nämnda Maria Karlsson och Mats Erixon från Orion Pharma.

Ulrika Grönlund-Andersson, som arbetar med antibiotika och resistensfrågor, var det stora dragplåstret ”utifrån” i programmet. Det innehöll en mix av vetenskap och diskussioner kring fallbe-

skrivningar, samt strategier för att undvika en utbredning av multiresistenta bakterier.

– Vi bjöd också in en representant för läkemedelsbranschen för att få lite inblick i hur man tänker där. Mats Erixon hade en hel del kloka synpunkter på försäljning av olika preparat, kommenterar Maria. Inom parentes kan tilläggas att någon i kursutvärderingen skrev ”strongt av Mats att komma”.

Som underlag för diskussionerna hade

Kerstin Vikman, Maria Karlsson, Ulrika Grönlund-Andersson och Elisabeth Folkesdotter Pekkari är kvartetten bakom den uppskattade antibiotikakonferensen i Piteå.

Att hålla en konferens för samtliga veterinärer i regionen blev en succé. Så gott som alla var där.

Maria samlat ihop ett antal fall, "kanske inte de allra mest välskötta", och debatt blev det.

– Det var högt till tak och jag tror att mer än hälften av alla deltagare yttrade sig någon gång, vilket är rätt ovanligt. En tvådagarssamling är perfekt i sådana här sammanhang.

Det är alltid lättare att diskutera om man umgåtts lite och vet vilka alla är. Många av deltagarna remitterar fall till oss på djursjukhuset och det är kul träffas och "få ett ansikte" på dem.

Vilken fråga var mest kontroversiell?

– Användning av antibiotika vid behandling av halsinfektioner, säger Maria utan att tveka.

KONFERENSEN I PITEÅ är ett initiativ som kan komma att ge synbara resultat när det gäller förskrivningen av antibiotika i Norr- och Västerbotten. Det tror i alla fall arrangören som menar att en konferens som fångar upp i stort sett alla verksamma veterinärer i regionen helt

enkelt måste få genomslagskraft.

– Alla som hade möjlighet var med. Det var bara några enstaka veterinärer som var tvungna att arbeta och ta hand om jourfall, säger Elisabeth Folkesdotter Pekkari som hade hand om alla praktiska detaljer.

Både hon och Maria tycker att det var väldigt positivt att samarrangera konferensen med Distriktsveterinärerna.

– Nu är vi alla väldigt taggade att tillsammans se till att förskrivningen av antibiotika minskar i vår del av landet och att rekommenderade hygienrutiner följs.

– Målet är att under ett år minska antibiotikaförskrivningen med 30 procent i regionen vilket jag tror är helt realistiskt, menar Maria.

En uppföljning av kursen kommer att ske i oktober då man ska utvärdera hur de nya kunskaperna används i praktiken. Att konferensen var uppskattad framgick med all tydlighet i utvärderingen. På en skala ett till tio fick till exempel "Att det är en regional utbildning för Norr- och

Västerbotten" 9,7. Samtliga föreläsare fick mycket höga poäng liksom "Ämnets angelägenhetsgrad för mig". Bland "Övriga synpunkter" kunde man bland annat läsa följande rader "Toppen att alla är med så att djurägarna får svårare att vandra mellan veterinärer tills de får det recept de vill ha". ■

Lätt och effektivt

med verktyg i toptrim

Slipning saxar och skär 70:-
Service klippmaskiner

Skicka idag!

Vinn en klippmaskin!

Läs mer... ↘

www.lyckliga.nu

Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254, 263 91 Höganäs

Ring 042-722 83, Gerhard

Ny plattform för samarbete mellan veterinärer, läkare och ekologer

BJÖRN OLSEN, överläkare, **KARIN ARTURSSON**, leg veterinär, VMD, docent i bakteriologi, **CHARLOTTE BERG**, leg veterinär, VMD, docent i husdjurshygien och **LOVISA SVENSSON**, Fil dr biomedicinsk vetenskap, projektkoordinator*

Vid sidan av klimatförändringar är uppkomsten av nya och renässansen för gamla infektionssjukdomar något av en ödesfråga för samhället. I Uppsala har därför vetenskapliga aktörer från humanmedicinsk och veterinär sida bildat ett Centrum för Infektionsekologi och Epidemiologi (IEE) som arbetar efter konceptet "En värld – En hälsa". Det innebär att infektionsforskning bedrivs utifrån både human- och veterinärmedicinskt fokus.

Artikeln beskriver det nya centret och publiceras även i Läkartidningen nr 22/10.

Infektionssjukdomar är och förblir ett av de stora problemen för människors och djurs hälsa. Få vet om att över 70 procent av de infektioner som drabbar människor är zoonoser, sjukdomar som orsakas av mikroorganismer som, direkt eller via en serie steg och händelser, kan överföras mellan djur och människor (Figur 1). Flera av dessa mikroorganismer har pandemisk potential. Ett annat problem är överföring av antibiotikaresistens. Överföringsmekanismerna är komplexa, men på senare tid har allt större fokus riktats mot störningar i den ekologiska balansen. Befolkningsökningen, ökat resande, stora monokulturer av husdjur

FOTO: VILHELM FAGERSTRÖM

FIGUR 1. Få vet att över 70 procent av de infektioner som drabbar människor är zoonoser. Bilden visar provtagning av vilda fåglar som en del i övervakningen av förekomsten av olika influensavirus.

och en minskad biologisk mångfald ger tillsammans en grogrund för utveckling och spridning av patogena mikroorganismer. Främst har spridningen från djur till människa uppmärksamats, men även det omvända, dvs spridning från

människa till djur, förekommer. För att öka kunskapen kring spridning av smittsamma sjukdomar satsar nu Uppsala Universitet tillsammans med Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA), Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och

Linnéuniversitetet på en intellektuell plattform för forskningssamverkan över vetenskapsgränserna.

EN VÄRLD – EN HÄLSA

I Uppsala har här nämnda aktörer bildat ett Centrum för Infektionsekologi och Epidemiologi (IEE) som arbetar efter konceptet "En värld – En hälsa". Det innebär att infektionsforskning bedrivs utifrån både human- och veterinärmedicinskt fokus. För att få ytterligare förståelse för dynamiken hos zoonotiska infektioner har också ekologer engagerats i forskningssamarbetet.

Vid sidan av klimatförändringar är uppkomsten av nya och renässansen för gamla infektionssjukdomar något av en ödesfråga för samhället och den sjukvård vi idag tar för given. Under de senaste åren har det blivit alltmer tydligt att samarbete mellan olika discipliner är nödvändigt om vi ska kunna identifiera och bekämpa framtida epidemier eller pandemier. Traditionellt sett har humanmedicin, veterinärmedicin och ekologi varit åtskilda discipliner, med olika forskartraditioner omgärdade av höga murar. IEE kommer aktivt att verka för att

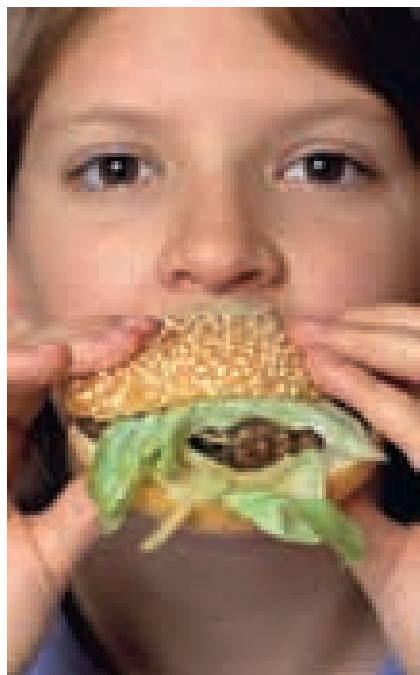

FOTO: BENGT ERBERG, SVA

FIGUR 2. För att undvika livsmedelsburna infektioner hos människor är det viktigt med friska djur. IEE kommer aktivt att verka för att murar rivs och byggs om till broar.

dessa murar rivs och byggs om till broar (Figur 2).

Ett "One Health"-initiativ har sedan 2007 fungerat som en global rörelse för ökad samverkan mellan läkare och veterinärer (1). Synsättet att hälsofrågan bör hanteras gemensamt för människor och djur har vuxit sig allt starkare. Ett närliggande exempel var när fågelinfluensan gjorde entré för några år sedan. Då arbetade både veterinärer och läkare för att förstå spridningsmekanismerna och värdera riskerna för människor och djur. I IEE går vi ett steg längre genom att inkludera den ekologiska kunskapsbanken som en värdefull resurs. En så bred satsning på "En värld – En hälsa"-perspektivet har hittills saknats i Sverige och därför har vi skapat ett forskningsnätverk med fokus på forskning om zoonotiska infektioner. Nätverket är landsomfattande men kommer att drivas av Uppsala Universitet, SVA, SLU och Linnéuniversitetet i Kalmar.

NATIONELLT STORMÖTE

Uppsala Universitet tog i början av året initiativ till ett möte som riktade sig till forskare med intresse kring zoonotiska infektioner. Tanken var att riva de murar som fortfarande finns mellan lärosäten, mellan statliga myndigheter och mellan fristående forskare. Antalet deltagare vid mötet blev över all förväntan och närmare hundra forskare från universitet och kliniker över hela landet deltog. Mötet var intensivt och upplagt så att forskarna fick möjlighet att mötas. Efter en timme i plenum, där förutsättningarna för mötet klargjordes, diskuterades gemensamma forskningsprojekt enligt tre huvudpunkter: 1) Hur ska vi dela med oss av olika typer av forskningsmaterial? 2) Hur ska vi dela med oss av befintliga och framtida metodiker? 3) Hur ska vi dela med oss av vårt kunnande inom respektive fält? Den fjärde frågan som skulle besvaras innan mötet var över var om det fanns behov av ett gemensamt forskningscentrum eller en forskningsplattform kring zoonotiska infektioner. Svaret blev ett enhälligt "ja". Uppkomst, spridningssystem och effekter av zoonoser och även antropozoonoser såsom antibiotikaresistenta bakterier kan bara förstås om vi samarbetar över disciplingränserna.

IEE

Fysiskt ligger IEE på SVA på Ultunaområdet, i utkanten av Uppsala. Forskningen kommer initialt att fokusera på fyra huvudområden: (A) ekologi och

Välkommen till
**PEOPLE & ANIMALS
– FOR LIFE**

**12th International
IAHAIO Conference**
1-4 JULI, 2010 STOCKHOLM

Kom och delta i årets största konferens om sällskapsdjurens positiva effekter på människan, där världens främsta experter talar om ämnen som t ex assistanshundar, ridterapi och djur i vården.

Anmäl dig på
www.iahaio2010.se/anmalan

manimalis
Konferensen arrangeras i samarbete med Manimalis.

IAHAIO (International Association of Human-Animal Interaction Organizations)

Huvudsponsorer:

Foto: BENGT EKERBERG, SVA.

FIGUR 3. Sällskapsdjur kan vara både överförare av zoonotiska smittämnen och bärare av antibiotikaresistenta bakterier – oavsett om dessa ursprungligen kommer från djurvärlden eller från humansidan.

- evolution av influensavirus och andra djurburna virus med zoonotisk potential, (B) vektorburna infektioner, (C) zoonotiska bakteriella infektioner, samt (D) den ökande antibiotikaresistensen i samhället (Figur 3).

Syftet är inte bara att minska avståndet mellan olika forskningsfält och discipliner utan även att slå ihop redan befintliga resurser i form av kunskap, material och dyr teknisk apparatur. Sökta forskningsmedel kan på detta sätt användas mer effektivt för att stärka övergripande sam-

arbeten där kostnader för kompetens, lokaler, provtagning och analyser effektiviseras genom utbyte av dessa kapital inom plattformen. Inom IEE kommer vi att hjälpa till att koppla ihop forskargrupper med en specifik frågeställning med grupper som har tillgång till material eller en viss teknik. I altruistisk anda kommer de laboratorier och forskargrupper som ingår i IEE att dela med sig av kunskap och resurser. Givetvis är tanken att detta blir en vinstsituation för alla. Gemensamma forskningsansökningar kommer att visa på nätverkets tvärvetenskapliga styrka. Genom samarbete mellan veterinärer, läkare, ekologer och andra med relevant kompetens och med dagens bästa teknik, i kombination med fantasi, kan vi förstå de genetiska och ekologiska förutsättningarna som styr överföring och spridning av infektionssjukdomar. Kretsloppen i naturen griper in i varandra till en helhet som utgör den ekologiska grunden för människans existens. Ett av våra mål är att

skapa varningssystem och hitta nya vägar för hur vi kan begränsa en okontrollerad spridning av mikroorganismer med pandemisk potential.

Referenser

1. One Health Initiative, www.onehealthinitiative.com (citerat 21 maj 2010).

Smådjursklinik i Stockholm säljes

Bra läge, stor kundkrets, goda inkomster samt stora utvecklingsmöjligheter för hästsjukvård.

Säljes på grund av flytt. För mer information ring 0708-66 98 09.

***BJÖRN OLSEN**, överläkare, Infektionskliniken, Akademiska Sjukhuset, professor i infektionssjukdomar, Institutionen för medicinska vetenskaper, Uppsala Universitet, 751 85 Uppsala.

KARIN ARTURSSON, leg veterinär, VMD, docent i bakteriologi, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 751 89 Uppsala.

CHARLOTTE BERG, leg veterinär, VMD, docent i husdjurshygien, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, Sveriges Lantbruksuniversitet, Box 7084, 750 07 Uppsala.

LOVISA SVENSSON, Fil dr biomedicinsk vetenskap, projektkoordinator, Centrum för Infektionsekologi och Epidemiologi (IEE), 751 85 Uppsala. E-post: lovisa.svensson@sva.se hemsida: www.infee.se

Myter och sanningar om vaccination av stordjur

TEXT: CHRISTINA AROSENIUS

Varför tror vi ibland att det är farligare att vaccinera sig mot en sjukdom än att drabbas av den? Frågan har varit påtaglig på humansidan i samband med utbrottet av "svininfluensa" under hösten. Florerar det samma typer av myter kring våra djursjukdomar? Orsakar vaccination mot bluetongue aborter hos kor? För att diskutera detta ordnade Apotekarsocieteten sektion "Läkemedel för djur" ett seminarium i Stockholm den 13 april.

HUR UPPSTÅR EN MYT?

Ett drygt 30-tal deltagare samlades i det anrika biblioteket på Apotekarsocieteten för att under ledning av moderator Johan Beck-Friis diskutera tre olika vaccinationer på nöt, häst och gris.

För att förbereda auditoriet inför ämnet började dagen med ett anförande av folklivsforskaren Bengt af Klintberg som gav sin syn på hur och varför olika myter uppkommer. Definitionen av en myt är "kollektiv vanföreställning" och dessa har inte minskat i antal trots alla faktakontrollerande medier som vi numera omges av. Tvärtom uppstår myterna många gånger just i eller tack vare media. Oftast är orsaken att folk är oroliga för nya och okända saker och vill ha mer kunskap.

Myter behöver inte alltid vara osanna, de kan ha en saklig grund i en riktig händelse som sedan plockas upp, förses med nya personer och detaljer och sprids. Väldigt ofta är myten baserad på en rädsla för något och vi fick höra

Definitionen av en myt är "kollektiv vanföreställning" och dessa har inte minskat i antal i dagens informationssamhälle, sade Bengt af Klintberg.

många roliga och klassiska exempel som t ex spindlar i yuccapalmer och cancerframkallande plastkuler i margarin. Chockartade poänger gör att historierna får genomslag, fastnar i minnet och ger en vilja att berätta vidare. Dementier har däremot svårt att nå ut och vi kan vara säkra på att mytbildningarna kommer att fortsätta.

HUR FUNGERAR VACCINER OCH VARFÖR VACCINERAR MAN?

Eva Wattrang från SVA höll ett instruktivt och lättförståeligt föredrag om principerna för vaccinering och immunsystemets funktion.

Vad gör ett immunsystem effektivt och vilka typer av svar kan man få vid infektioner? Immunisering, skillnad ►

► mellan passiv och aktiv vaccination, skillnad mellan levande och avdödade vacciner samt betydelsen av adjuvans av olika slag blev noggrant utrett. Eva var också duktig på att reda ut diverse kluriga frågor rörande vaccinationer under resten av mötet.

Hon följdes av smittskyddsläkaren och influensaexperten Anders Lindberg. Han påpekade att vaccinationer har varit den mest framgångsrika och kostnadseffektiva hälsoinsatsen genom historien, vi har t ex utrotat smittkoppor. På 1700-talet dog vart tionde barn i Sverige av denna smitta. Andra insatser som egentligen motsvarade vaccination har funnits i olika kulturer sedan 600-talet men Edvard Jenner på 1700-talet är den som fått den största äran. Redan på 1700-talet fanns dock samma skepsis och mytbildning kring vaccinationer som vi kan se än i dag.

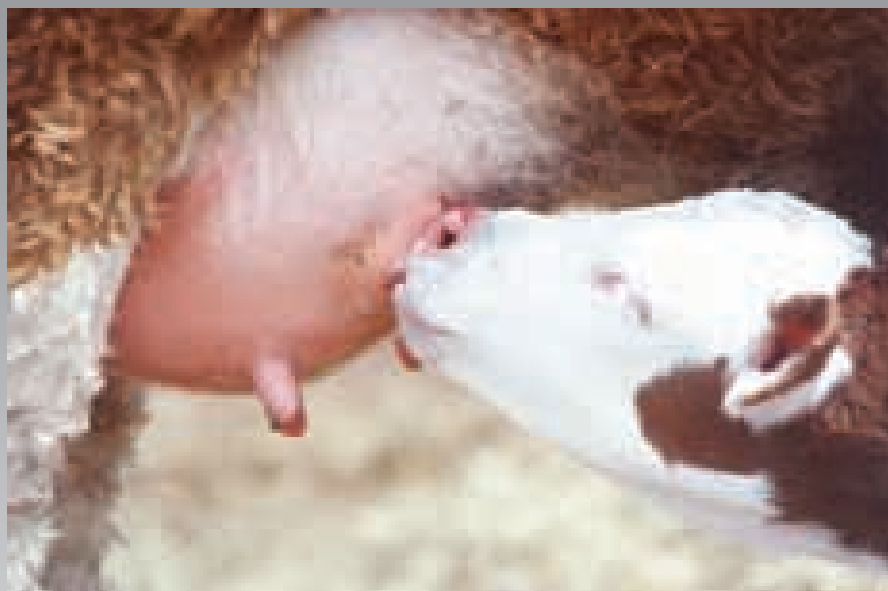
Vaccination görs för att förhindra sjukdom och för att förhindra smitt-

Redan på 1700-talet fick Edward Jenner uppleva samma skepsis och mytbildning kring vaccinationer som vi kan se i dag. Karikatyr av Jenner tecknad av James Gillray 1802.

spridning. Dels vill vi skydda individen och dels har många skyddade/vaccinerade

en stor folkhälsoeffekt, precis som på djursidan. På humansidan är det ganska

STARTVAC®

-färre mastiter post-partum-

LABORATORIOS HIPRA, S.A.

Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain.

E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

Nytt masti
mot *Staphylococcus*
koagulas negativa s
och koliform

enkelt, Socialstyrelsen beslutar om vaccinationskampanjer och landstinget betalar. Om tillräckligt många i en population är vaccinerade får också ovaccinerade ett indirekt skydd.

PEDAGOGISK UTMANING

Vad gäller mytbildning har läkarna sett en stark koppling mellan uppfattningen om sjukdomsrisk, sjukdomens svårighetsgrad och toleransnivån för biverkningar. Om preventionen är framgångsrik och hotet försvinner blir det också en minskad tolerans för biverkningar och kostnader.

Det finns ett antal pedagogiska utmaningar i detta, framhöll Anders Lindberg. Hur ska man möta minskad förståelse för vaccination som är framgångsrik och hur ska man veta vad som orsakas av ett vaccin som nästan alla får? Den lyckade preventionen har en följd, man börjar ifrågasätta behovet. Som exempel på detta gavs sandning av

trottoarer på vintern. Efter en tid kan man fråga sig om man behöver fortsätta sanda när ingen längre halkar.

En annan utmaning är om det finns ett tidssamband eller orsakssamband mellan vaccinationen och biverkningarna. Beror det som hände på vaccinet eller tror man det bara för att det var en "ny händelse" vid den tidpunkten? Man kan gå i en "mental fälla", allt som händer behöver inte vara en biverkan. Om en ko aborterar i ett område där man just vaccinerat tror man lätt att vaccinet är orsaken. En bonde i ett område utan bluetongue och vaccinationer kanske inte ens reagerar, han vet att kor aborterar ibland och att det kan finnas många orsaker till detta. 60 procent av aborterna hos nöt har okänd etiologi.

VACCINTILLVERKARENS SYNUNKTER

Agneta Gustafsson från Intervet Schering-Plough Animal Health gjorde

en genomgång av hur man ser på tillverkning av vaccin, tillhandahållande, information och medicinska frågeställningar hos läkemedelsföretagen. Det finns manualer för vaccinproduktion som ska säkerställa kvalitén på allt inklusive produktionslokalerna och all utrustning. De tester som produkterna genomgår är många och omfattande: det görs säkerhetstester, riskbedömningar, effektivitets- och passagestudier.

Behovet av vacciner är också olika i olika länder, vissa vacciner är t ex förbjudna i Sverige. Svårast blir det vid plötsliga utbrott när behovet kan bli mångdubbelt större än normalt, som vid utbrottet av svininfluensa eller bluetongue. Då kan leveransproblem uppstå, konstaterade Agneta Gustafsson. Vad gäller rapportering av läkemedelsbiverkningar ligger Sverige i topp och veterinärer liksom läkare är skyldiga att rapportera misstänkta biverkningar. Vid massvaccinationer är det alltid svårare ►

STARTVAC® vaccinationsprogram

I besättningen ger Startvac den bästa effekten, när varje enskild ko vaccineras på rätt tidpunkt i förhållande till kalvningsdatum. Startvac introduceras därför i besättningen över en period, och den totala effekten ses först, när alla kor har börjat en ny laktation.

t-vaccin
ococcus aureus,
tafylokokker (KNS)
a bakterier

MARKNADSFÖRES AV NORDVACC AB.
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: 08-449 4650. Fax: 08-44946 56.
E-mail: vet@nordvacc.se
Hemsida: www.nordvacc.se

- att bedöma sammanhanget mellan biverkan och vaccination, bland annat föregås vaccinationer då inte av lika noggranna hälsokontroller som i vanliga fall.

VACCINATION MOT BLUETONGUE

Tre aktuella vaccinationer fanns med för diskussion på dagens program. Bluetongue inledde och Bengt Larsson från Jordbruksverket lämnade en utförlig redogörelse för händelseförloppet och hur Jordbruksverket hanterat frågan. Globalt räknas sjukdomen som en av de 15 värsta för idisslare och den har länge orsakat många dödsfall i tropikerna och runt Medelhavet. Till Holland kom sjukdomen troligen med infekterade svidknott i en transportbil redan 2006. 2007 drabbades sedan 42 000 besättningar i Europa till en kostnad av ca 1,5 miljarder kronor.

Smitta sker på bete och eftersom det är omöjligt att utrota svidknotten valde man i Sverige att massvaccinera i avsikt att utrota infektionen. Jordbruksverket hoppas att vi är helt fria från smitta i slutet av detta år.

Ett oväntat stort antal biverkningsrapporter har inkommit, framför allt om reproduktionsstörningar och aborter. Dessa utreds. Störningarna har varit koncentrerade till vissa besättningar, något som inte stämmer med en normal bild av biverkningar utan snarare kan misstänkas ha en annan orsak (Q-feber, listeria m m). Jordbruksverket har också gjort omfattande beräkningar på hur kostnadseffektiv en vaccinering är och resultaten visar att om smitta med bluetongue inte inträffar oftare än vart tredje år i Sverige lönar det sig att vaccinera.

KRITIK FRAMFÖRD

Örjan Ljungvall, som representerade Veterinärer i Sverige (ViS), fick sedan framföra den kritik man inom organisationen riktar mot Jordbruksverkets hantering av bluetongueutbrottet. Kritiken gällde vaccinationen i sig, hur den utförts tidsmässigt och praktiskt samt ekonomin för hela projektet. ViS menar att vaccinationen var verkningslös, att den genomfördes av politiska skäl, att den inte kan stoppa smittspridning och inte kan utrota sjukdomen. Djurskyddsskäl fann de inte heller vara intressanta i

Eftersom det är omöjligt att utrota svidknotten valde man i Sverige att massvaccinera i avsikt att utrota bluetongue här, berättade Bengt Larsson från Jordbruksverket.

Sverige eftersom inga djur hade insjuknat och sjukdomen därmed inte orsakat något djurlidande. ViS ansåg däremot att ett visst djurlidande kan ha uppstått på grund av själva vaccinationsproceduren. Mycket besvär hade även djurägarna drabbats av i form av djurförflyttningar och störningar i arbetet. Vaccinationerna borde enligt Ljungvall enbart ha utförts under stallperioden.

Kritiken från ViS framfördes främst i form av overheadbilder av olika tidningsrubriker under året. Detta föranledde smittskyddsläkaren att kommentera att argumenteringen hade stora likheter med diskussionerna om svininfluensa på humansidan, en dramaturgi där mediapåverkan hade stort inflytande på åsikterna.

HÄSTINFLUENSA

Programmet övergick till hästarna och influensavaccinationer inom hästsporten. Peter Forsberg inledde med en kort historisk överblick av hur vaccinationsrekommendationerna ändrats genom åren och hur detta påverkat sjukdomsbilden vad gäller hästinfluensa.

1992 upphörde Svenska Travsportens Centralförbunds (STC) vaccinations-

obligatorium för travhästar. Detta dels av ekonomiska skäl, dels för att förväntningarna på vaccinet varit för höga. Bidragande var också att det inrapporterades många biverkningar, framför allt på kallblod och framför allt från en viss del av landet där det bodde några högljudda kritiker. Biverkningarna rörde sig om allt från allergiska reaktioner, stelhet, svullna ben, karledsinflammationer, tappat orken till luftvägsproblem.

Idag ser man annorlunda på problemet, berättade Stig Hägglund. Virusjukdomar är ett gissel och vaccinationer är nödvändiga av solidaritetsskäl, understök han. Ridsport och galopp har ett obligatorium och efter ett stort utbrott av influensa 2008 då många travtävlingar fick ställas in vågade man sig på att införa ett nytt obligatorium inom travsporten den 1 oktober 2009. Vissa biverkningsmyter kvarstår dock än i dag, i stort sett i samma geografiska område som tidigare.

Anders Ekfalk lämnade avslutningsvis en praktikers syn på vaccinationerna. Han ansåg att antalet akutresor, halsont och antibiotikabehandlingar minskat efter det senaste obligatoriet och att vaccinationerna därmed lönar sig.

Mycket av mytbildningen runt immunokastration har handlat om hur farligt det är för den som utför injektionerna. Ändå utförs vaccinationerna med hjälp av särskilda säkerhetsinjektorer.

IMMUNOKASTRATION AV GRIS

Dagens sista vaccinationsproblematik rörde immunokastration av gris där man

vill ha bort könsbeteendet och framför allt galtlukten från hangrisarna. Hur denna vaccination går till redogjorde

Kristina Andersson från SLU för, som har ansvarat för de pågående försöken med denna metod. Funktionen går ut på att könshormon blockeras och köns-mognaden fördröjs. Detta kan uppnås med två injektioner åtta respektive fyra veckor före slakt. Effekten inträder först efter den andra injektionen.

Mycket av mytbildningen runt immunokastration har varit historier om hur farligt det är för den som utför injektionerna och att man skulle pumpa hormoner i grisarna. Åke Rutegård från Kött- och Charkföretagen trodde dock att problematiken för Sveriges del ligger i att de stora livsmedelskedjorna inte vill acceptera denna metod av rädsla för att konsumenterna ska vara ovilliga att handla kött från behandlade djur. Mycket och tydlig information kommer att krävas men det kan konstateras att metoden redan använts en längre tid i t ex Schweiz och Australien utan problem.

Sammanfattningsvis blev det en intressant dag med stora möjligheter att få svar på frågor och en ögonöppnare för deltagarna i hur man blir mer observant på hur myter uppstår och sprids vidare. ■

Prenumererar du på Svensk Veterinärtidning?

Då kan du få tillgång till fullständiga nummer av tidningen i pdf-format fr o m årgång 2001 via vår hemsida www.svf.se under *Medlemmar* eller under *Tidningen, Tidigare SVT-nr.*

Först måste du logga in:

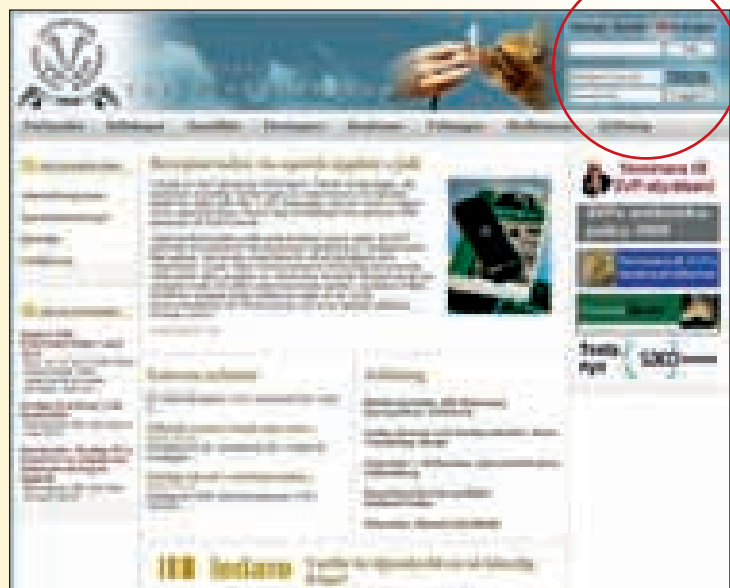
I rutan som är markerad med *Medlems/kundnr* (längst upp till höger), fyller du i ditt prenumerationsnummer, som du hittar på omslagsplasten på tidningen som skickas ut med vanlig post.

I rutan under fyller du i lösenordet som är ditt efternamn/företagsnamn. Tänk på att endast använda gemena bokstäver.

När du är inloggad kan du också ändra vissa uppgifter, t ex byta lösenord eller ändra din adress, under *Medlemmar* och *Mina Sidor*.

Mer information finns under *Inloggningsinstruktioner*.

Trevlig läsning!

Mjölktankar efter studieresa och mastitkonferens på Nya Zeeland

THOMAS MANSKE, leg veterinär, VMD*

Det är svårt att vara mjölkföretagare i Skandinavien. Och det här med korsjuverhälsa – det är inte direkt enkelt det heller. Författaren deltog nyligen i en studieresa till Nya Zeeland för att besöka några lokala veterinärer, mjölkgårdar och International Dairy Federations femte juverhälsokonferens. Här följer en sammanställning av några av de mest trängande intrycken från denna resa, samt några korta referat från diverse intressanta konferensinlägg (referenser erhålls på begäran).

MJÖLK ÄR INTE BARA MJÖLK

Världshandelspriset på mjölk och därmed avräkningspriset till skandinaviska mjölkföretagare påverkas i hög grad av en produktion som sker under helt andra betingelser än de som råder här, en produktion som baseras på låga kostnader, låga insatser och låg avkastning per djur. För att kunna fortsätta producera mjölk under de mer kostnadskrävande skandinaviska förhållandena krävs att konsumenter uppmärksammas på de mervärden som den mer närliggande produktionen ger: ett öppet kulturlandskap, kortare transporter etc. Att det finns ett intresse bland konsumenter för dessa frågor visas av framgången för olika former av "landskapsmjölk" i Sverige. Viljan till merbetalning antyds av framgången för den i Tyskland producerade "schyssta" mjölken (<http://die-faire-milch.de>) som i butik kostar motsvarande 10 kr/l, varav över 4 kr går till producenten. Producenten förbinder sig till vissa naturskyddsåtgärder, som att vårda

På Nya Zeeland är det ofta långa avstånd mellan mjölkkningsanläggning och bete. Optimal design av de drivvägar som används är en utmaning, liksom att förmå personalen att låta korna gå i sin egen lunk.

en äng med blommor eller liknande, att djurens välfärd ska hålla viss standard samt att mjölken är GMO-fri.

Mjölkkonsumenter förutsätter en god djur- och därmed juverhälsa hos skandinaviska mjölkkor. Framtidens än mer transparenta produktion ska på sikt omöjliggöra leverans av sjukligt förändrad mjölk liksom mjölk från sjuka kor. Idag förekommer stundom att valet av medicinsk behandling görs utifrån karenstid, för att möjliggöra just sådan önskad leverans. Vissa menar att detta hänger samman med det ekonomiska

läget för mjölkföretagarna. Varje liter mjölk i tanken räknas – även om den är av undermålig kvalitet. Det strider dock mot gällande förordningar och riskerar på sikt konsumenternas förtroende.

ATT SYNLIGGÖRA DET SOM INTE SYNS

Många mjölkproducenter förlorar pengar på korsbristande hälsa. Kostnaderna i samband med sjuklighet är synliga (veterinärkostnader, läkemedel, karensmjölk etc) eller osynliga (nedsatt produktion, höga celltal, ökad risk för utgallring etc). ➤

Världshandelspriset på mjölk påverkas av en produktion som sker under helt andra betingelser än de som råder i Sverige. En mjölkare på Nya Zeeland, en karusell, 700 kor: inga problem!

av vilken effekt det har att synliggöra dessa dolda kostnader (med utgångspunkt i den egna gårdens provmjölkningsdata). Konklusionen blev att ”göra det osynliga synligt (kostnaderna för subklinisk mastit) ökade inte viljan till förändring”. Det är alltså inte bara kostnadernas osynlighet som gör att de inte alltid fungerar som argument.

BLEV INTE VETERINÄR FÖR ATT TALA MED MÄNNISKOR

Holländska myndigheter tog 2005 ett krafttag för att förbättra juverhälsan. Efter att under fem års tid och med rikliga resurser till hands ha varit projektledare för detta konstaterade Theo Lam vid Dutch Udder Health Centre, UGCN, att ”motiverade mjölkföretagare kan bli bättre”. Därmed sagt att om inte motivationen finns på plats kommer heller ingen förbättring, alldeles oavsett vilka resurser som avsätts, vilka åtgärder som föreslås och vilka hjälpmedel som finns till hands. Därmed också sagt att de veterinärer och andra rådgivare som lyckas med förebyggande djurhälsoarbete också är de som lyckas motivera kunder till förändring.

Detta låter kanske elementärt, men när en av Theos medarbetare, Jolanda

- De flesta svenska kor producerar idag ”frisk” mjölk med ett celltal under 50 000. Trots det ligger besättnings- och landsgenomsnittet över 200 000, vilket visar att många kor med extremt höga celltal (”celltalsmiljonärer”) ofta mjölkas i tank. Detta är kanske inte ett direkt hälsomässigt problem, men det är i hög grad ett estetiskt problem, och det riskerar bli ett kraftigt ekonomiskt problem i händerna på ”fel” media. En sänkt efterfrågan som ett resultat av en opinion mot aspekter av mjölkproduktionen innebär en potentiellt katastrofal kostnadspost som sällan beaktas. Bristande mjölk kvalitet (återspeglad bland annat i höga celltal) innebär en kostnadspost för producenten förbunden med otillräcklig juverhälsa, bland annat genom icke-realiserad mjölkproduktion. En svensk undersökning (Christel Hagnestam-Nielsen, SLU) visade att om celltalet någon gång under laktationen översteg 50 000 sågs ett tapp i mjölkproduktion hos andrakalvare och äldre kor på i genomsnitt cirka fem procent (knapp 500 kg) under laktationen. Förlusterna är inte obekanta för de flesta mjölkföretagare, även om de flesta underskattar kostnaderna i den egna besättningen.

Rådgivare har konstaterat svårigheten

i att få gehör för argument om dolda kostnader när det gäller att motivera hälsoförbättrande investeringar. Henk Hogeveen från veterinärfakulteten vid Utrecht och medarbetare rapporterade på IDF resultaten från en undersökning

”Motiverade mjölkföretagare kan bli bättre.” Artikelförfattaren njuter av stororden från två av Sveriges mest motiverade och framgångsrika mjölkproducenter, Bernt och Cecilia Bengtsson från Bröderna Bengtssons Lantbruk, Varberg.

Jansen, intervjuade praktiserande veterinärer fick hon bland annat höra: "Jag blev veterinär för att bota sjuka djur, inte för att tala med människor." För att nå målet på resan mot god juverhälsa krävs således en attitydförändring, inte bara bland producenter utan i vissa fall även bland veterinärer och kanske andra rådgivare.

MOTIVATIONEN ÄR HÖNAN – ELLER ÄGGET

Undervisningsmaterial, tekniska hjälpmedel, behandlingsmanualer och dylikt kan på sin höjd vara användbara i ett arbete för att förbättra till exempel juverhälsan. Men de bidrar inte till att öka motivationen och är därmed bara verkningsfulla för dem som redan är motiverade.

Vad ökar då motivationen? Riskuppfattning, tilltro till egen förmåga att hantera problem och gruppträck/social påverkan är avgörande faktorer. Vissa företagare kan motiveras med ekonomiska påtryckningar, merbetalning för kvalitetsmjölk (exempelvis med låga celltal) kan vara motiverande. Holländska undersökningar visar dock att piskan är effektivare än moroten: avdrag för dålig kvalitet är mer effektivt för att förbättra densamma än belöning för god kvalitet (Henk Hogeveen).

MYTEN OM SVÅRA BÖNDER

Mjölkföretagare som av veterinärer ansågs vara svåra att nå och påverka kunde kategoriseras efter två skalor: intresset för extern information och tilliten till externa informationskällor. På så sätt kunde en "besvärlig" lantbrukare vara intresserad av information men samtidigt känna misstro gentemot informationskällorna. En sådan person kategoriserades som "gör-det-självt". I den andra änden av skalan (svagt intresse, stor tillit) fanns "vänta-och-se". Dessa olika "typer" av mjölkföretagare måste bemötas med olika rådgivningsteknik och attityd för att åstadkomma en positiv förändring (Jolanda Jansen).

KAN DET BETALA SIG?

Frustrationen av att inte bli "hörd" som rådgivare får inte leda till bitterhet. Henk Hogeveen konstaterade att mjölk-

Det är positivt för juverhälsan om kor kan förmås att förbli stående en tid efter mjölkning – ett råd som betalar sig.

företagare alls inte ska anses dumma för att de inte alltid följer de råd som ges – i vissa fall är det snarare tvärtom. I en simuleringsmodell visades att många av de vanligaste råd som ges i samband med bristande juverhälsa inte bygger på en hållbar kostnadseffektivitetsberäkning. Modellen, som baserades på tre typbesättningar (med god, genomsnittlig, respektive mindre god juverhälsa) visade att bara två av de 18 vanligaste rekommenderade juverhälsoförbättrande åtgärderna var ekonomiskt sunda i alla typer av besättningar (att förmå korna att bli stående en tid efter mjölkning och att skölja organen efter att en ko med klinisk mastit mjölkats).

En intressant aspekt av detta är att man som rådgivare måste se den enskilda gården som en unik företeelse och följa upp de behandlingar och åtgärder som man föreslår/genomför. Även om stora förbehåll kan framföras mot modellen, är tanken att rådgivning måste betala sig riktigt. En personlig reflektion är att här måste vi som veterinärer ta hjälp av andra rådgivare. Även om vi i viss utsträckning vet hur bristande hälsa ska åtgärdas och förebyggas, är många av oss dåligt insatta i de ekonomiska conse-

kvenserna av de råd vi ger och de insatser vi förespråkar. Det finns också stort utrymme för förbättring av veterinärutbildningen i detta avseende.

KOMMUNIKATION – EN KONST SOM KAN LÄRAS

Ett annat område där det finns utrymme för förbättring hos veterinärkåren är inom ämnet kommunikation. Det kan förefalla akademiskt, men det finns formella metoder för att utvärdera kvaliteten i den dialog som utspelas under ett kundmöte (som mötet mellan en veterinär och en mjölkföretagare). Det handlar i korthet om att samtalet ska följa en viss struktur (informell inledning, diskussion om agenda, uppföljning av tidigare möten, summering etc), att man ska ägna sig åt aktivt lyssnande, att diskutera målsättningen med mötet, och att sträva efter balans i dialogen.

Jolanda Jansen bandade 17 veterinärer i deras vardagspraktik. Hon kunde konstatera att alla i och för sig hade en informell inledning på samtalet men att ingen ägnade sig åt aktivt lyssnande. Dialogen styrdes till 80 procent av veterinärerna. 14 av de 17 veterinärerna hörde sig inte för om mjölkföretagarens behov ►

► och bara en gjorde en uppföljning på tidigare möte. Av den totala veterinära taltiden ägnades mindre än en procent åt att efterfråga producenternas åsikt eller värdering. Veterinärerna ägnade sig istället åt att svara på frågor och åt att berätta hur det står till med saker och ting. Samtidigt konstateras att vid en senare förfrågan sade sig lantbrukarna ha varit nöjda med besöket.

Vad är då effektiv kommunikation, och hur kan vi bli bättre på att kommunicera? Intresserade läsare hänvisas till de kurser i kommunikation som erbjuds av olika arrangörer.

I EN BIOLOGISK VERKLIGHET

Insikten om komplexiteten i samspelet mellan agens, värddjur och den miljö värddjuret hålls i djupnar. Detta gör inte tillvaron enklare för veterinären – men möjligen mer stimulerande. Man kan inte längre tala om en "aureus-", eller en "kolimastit". Infektionsförsök har visat att kroniciteten och graden av kliniska symtom i infektioner med *Escherichia coli* beror på egenskaper hos bakterien snarare än hos värddjuret (Stephen Oliver, University of Tennessee). Vissa *E*

coli-stammar ger kronisk mastit med milda, ofta recidiverande symtom, medan andra stammar kan ge mer akuta och kraftiga symtom. Bakteriernas närmiljö styr dessutom vilka gener (bland annat de som kodar för olika virulensfaktorer) som uttrycks. På så sätt kan en och samma bakteriestam uttrycka olika virulensfaktorer hos olika värddjur och vid olika tillfällen (Marie-Pierre Allard, Université de Sherbrooke).

En faktor som styr genernas uttryck är sammansättningen av mjölken. Noradrenalin insöndras i mjölken vid stress och *E coli* som isolerats från kor med klinisk mastit växer snabbare i mjölk med förhöjd noradrenalinhalt (Gina Pighetti University of Tennessee). Stammar av *Klebsiella pneumoniae* som isolerats från mastiter uttryckte fler virulensfaktorer än stammar som påträffades i kornas närmiljö, vilket kan tyda på en viss värddjursanpassning. Stammar som isolerades från flera fall av mastit uttryckte fler virulensfaktorer än de som endast återfanns i enstaka fall (Ruth Zadoks, Moredun Research Institute). Bland annat var förmågan att motstå granulocytens avdödande effekt nästan dubbelt

så hög hos de stammar som isolerats från flera fall av mastit.

"SANNINGEN" ALLTMER LOKAL

Vad fanns det då av värde i mastitkonferensen för dem som, liksom den veterinär Jolanda Jansen intervjuat, är mer intresserade av att bota sjuka djur än att tala med folk? Det konstaterades att en mastit är ett resultat av ett samspel mellan en mängd olika "aktörer" och faktorer. Den retoriska frågan kom upp hur det då kan vara relevant att prata om standardiserade behandlingsregimer.

Så presenterade t ex Ruth Zadoks resultat från en undersökning av sintidsbehandling, där det framkom att samma behandlingsregim som fungerade utmärkt i vissa besättningar var närmast totalt verkningslös i andra. Enda sättet att veta hur verkningsfull en viss åtgärd är för en given ko/i en given besättning är att följa upp resultatet och jämföra det mot målsättningen med den aktuella åtgärden.

ÄR "DET BÄSTA" ALLTID DET BÄSTA?

Vad bör då målsättningen vid behandling av mastit vara? Mjölk i tanken är en

Insikten om komplexiteten i samspelet mellan agens, värddjur och den miljö värddjuret hålls i djupnar. Nya Zeeland är cirka hälften så stort som Sverige, men har mer än tio gånger så många mjölkkor.

målsättning, liksom ett långsiktigt friskt djur och juver. Kanske har betydelsen av minskad smittspridning underskattats? En förlängd eller intensifierad (kombinerad intramuskulär och intramammär behandling) behandlingsregim kan förväntas ge en ökad sannolikhet för ett bakteriologiskt tillfrisknande och därmed minskad risk för spridning av smitta. Men väger den förbättrade bakteriologiska avläkningen upp de ökade kostnaderna i form av mer medicin, längre karenstid, mer arbete etc? Svaret är som vanligt: det beror på!

I en simuleringsmodell som byggde på holländska premisser framgick att för kor med hög avkastning (>35 kg), i tidig laktation (<90 dagar i mjölkproduktion), med recidiverande mastit, aureusmastit, eller med låg tendens till självläkning kan en förlängd och/eller en mer intensiv behandling förväntas löna sig. I övriga fall kan en mindre intensiv antibiotikabehandling – i undersökningen representerad av tre dagars intramammär behandling – vara nog (Wilma Steeneveld, Utrecht).

DEN GODA KOVETERINÄREN

Det sammanfattande budskapet från IDF blir att det handlar om människor. För att komma till den situation med god djur- och juverhälsa som mjölkkonsumenterna förväntar sig, handlar det om att kunna entusiasmera kunderna och finna fungerande kommunikationsformer för överföring av vetande och inte minst klinisk erfarenhet. Det handlar om att vara öppen och kritisk nog i rollen som veterinär att inse att de vanligast använda rekommendationerna och den till synes mest etablerade kunskapen kanske inte fungerar på en viss given gård – eller inte kan motiveras om man räknar på kostnaderna för åtgärden ifråga. För att utveckla konsten att vara den goda koveterinären måste man därför hela tiden följa upp och utvärdera de insatser man gör, och inse att det är när man tror att man vet något som man slutar lära sig.

THOMAS MANSKE, leg veterinär, VMD,
Boehringer-Ingelheim Vetmedica, Högstena Lilla
Stutagården, 521 62 Stenstorp.

Noromectin vet pasta ^R

ivermectin pasta 18,7mg/g mot rundmaskar och stygflugelarver hos häst. Dosspruta á 7,49g räcker till 700 kg häst

Samma spruta men
med mer pasta

Naturligtvis
till samma pris!

Äntligen en spruta som passar dina händer
och ett pris som passar din plånbok

- Noromectin-sprutan har betydligt kortare grepp än andra ivermectinsprutor och passar alla händer
- Pastan är fri från smaktillsatser och dessutom vit så att eventuellt spill lätt kan upptäckas
- N-vet erbjuder hästägare vid behov gratis träckprovsanalys
- Hållbarhet från produktionsdatum: 3 år
- Kontakta N-vet för beställning av receptblock
Tel: 018 - 57 24 31 / 30, fax: 018 - 57 24 32

Datum för senaste översyn av SPC:2007-01-18
För ytterligare information, se Fass.se

Uppsala Science Park,
751 83 Uppsala

N-vet
LÄKEMEDEL

20100310

Med Linnaeus-Palme i Sao Paulo

KAJSA GUSTAVSSON, leg veterinär*

Författaren åkte i slutet av förra året på ett universitetsutbyte till veterinärfakulteten vid universitet i Sao Paulo i Brasilien, för att föreläsa om europeisk livsmedelslagstiftning. Hon beskriver här sina upplevelser och reflektioner kring veterinärbildning och livsmedelshygien i Sydamerikas största land.

LINNAEUS-PALME

Linnaeus-Palme är ett Sida-finansierat internationellt utbytesprogram avsett att stimulera samarbete mellan universitet och högskolor i Sverige och i utvecklingsländer. Syftet är att öka den svenska högskolans internationalisering samt att bidra till ett långsiktigt samarbete mellan lärosäten i Sverige och i utvecklingsländer. Det omfattar dels Linnaeus-stipendier för utresande svenska deltagare, eftersom Carl von Linné brukade skicka ut sina adepter i världen för att samla information. Dels Palme-stipendier för hitresande utländska deltagare, eftersom Olof Palme var engagerad i utvecklingsländernas situation och utvecklingsmöjligheter.

Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, har utbyte med motsvarande institutioner i Lima i Peru och Sao Paulo i Brasilien. Jorge Moreno-Lopez, professor emeritus vid SLU, är koordinator för utbytesprogrammet. Genom projektet besökte jag veterinärfakulteten vid universitet i Sao Paulo i Brasilien.

LANDET

Brasilien är världens femte största land

och gränsar till alla sydamerikanska länder utom Ecuador och Chile. Brasilien skiljer sig från de andra latinamerikanska länderna genom att landet inte bara varit en europeisk koloni utan också varit i union med Portugal. 1807 hotade Napoleon Portugal och kungen flydde med hovet samt hela statsadministrationen till Brasilien som blev en union tillsammans med Portugal. Rio de Janeiro är den enda stad utanför Europa som varit en europeisk huvudstad.

SAO PAULO

Sao Paulo är en fascinerande, myllrande jättestad med ca 18 miljoner innevånare. Tunnelbanenätet är ganska nytt och täcker bara de mest centrala delarna av staden. Trafiken är helt hysterisk. Att passa tider är svårt när man aldrig vet om en sträcka tar 20 minuter eller två timmar med bil eller buss.

P-platser är en bristvara och alla större butiker har parkeringshus med olika typer av service. Många har t ex hund-

Brasilien är världens femte största land och gränsar till alla sydamerikanska länder utom Ecuador och Chile.

Fiskdisken i en stor livsmedelsbutik. Eftersom brasilianarna äter mycket torkad fisk inkluderades även information om fångst av torsk och vikval i gästföreläsningarna.

tvättar där man lämnar in Fido för att sedan hämta honom badad, fönad och med nyklippta klor. Vid ett varuhus hade man t o m en bassäng för hundarna och hundvakter som tränade agility eller löpning.

Något som man ser överallt i butikerna och som de flesta hundägare har hemma är hundtoaletter. De liknar våra kattlådor och har en hel underdel i plast med 1–2 cm höga kanter. I den läggs en stor blöja. Ovanpå den läggs man överdelen som består av ett plastgaller. När hunden kissat genom gallret byter man blöja. En av veterinärerna jag samarbetade med hade flera stycken hemma. Hon förstod inte varför familjen hon bodde hos när hon var på utbyte i Sverige inte hade några. Då hade de sluppit gå ut i vinterkylan flera gånger om dagen. Ja, hon är veterinär och är mycket förtjust i sin lilla bärbara hund.

UNIVERSITY OF SAO PAULO, USP

Brasilien har över hundra universitet och USP är ett av tre statliga universitet i staten Sao Paulo. Sao Paulo är motorn i Brasiliens ekonomi och USP står för ca 30 procent av landets forskning. Undervisningen är avgiftsfri och studenter som kommer från fattiga familjer får tillgång till ett hyresfritt studentrum på universi-

tetsområdet. I en av restaurangerna äter de även gratis sex dagar i veckan.

Veterinärutbildningen har ca 80 studenter i varje årskurs, föreläsningssalarna är enkla med bara en liten skiva på ena armstödet som skrivunderlag. Att föreläsa om europeisk livsmedelslagstiftning kan vara en utmaning i sig eftersom det oftast inte är det veterinärstudenter brinner för. Att dessutom göra det på engelska i över två timmar utan paus och hela tiden bli avbruten av frågor och kommentarer var en intressant erfarenhet. Jag föreläste även om köttbesiktning och om renskötsel och renslakt. För att lätta upp lite varvade jag med hantering och besiktning av älg och björn. Eftersom brasilianarna äter mycket torkad fisk importerad från Norge tog jag även upp fångst av torsk och vikval i Norra Ishavet.

Studenterna som jag föreläste för var i slutet av sitt femte utbildningsår. Efter vinterlovet hade de en termin av kandidatjämsgöring kvar innan de fick sin legitimation. Med legitimationen i sin hand kan de jobba med vad som helst inom yrket. De längtade till vinterlovet men var ändå mycket intresserade av de exotiska förhållandena i Sverige. Under de studiebesök som jag senare gjorde med mindre studentgrupper ställdes en

hel del frågor om svenska förhållanden. Studenterna tilltalade mig med Profesora, lärare.

Senare i september när en student sa ”Men Kajsa, är det här verkligen nödvändigt?” visste man att man var hemma i Sverige igen.

Att det var slutet på terminen betydde också att det var disputation varje fredag. Doktoranderna i Brasilien har betydligt tuffare krav än här. Avhandlingen ska vara färdig på fyra år och huvudregeln är att annars blir det ingen doktorsexamen.

Bättre hygien än hemma

Under ett av studiebesöken besökte vi Braslo, ett stort charkföretag som ligger i Food Town i Sao Paulos utkant. Här tillverkas bland annat hamburgare för McDonalds och olika kycklingprodukter för export till bland annat Mellanöstern.

Hygienen var mycket bra och alla anställda bar förutom de skyddskläder som man ser på svenska charkanläggningar även munskydd och en typ av huvudbonad som täcker halsen och större delen av huvudet. För en gammal livsmedelsveterinär var det en fröjd att se att hygienen på restauranger och i butiker faktiskt är bättre än hemma. ➤

Kontrollmärkta livsmedel. Det var en fröjd att se att hygienen på restauranger och i butiker faktiskt är bättre än hemma.

- Även på små kaféer som bara serverade kaffe inne i Sao Paulo använde all personal heltäckande hårnät.

PIRASSUNUNGA

Under en termin är undervisningen förlagd till Pirassununga, en efter svenska

förhållanden jättestor gård med mycket djur. Här ges den praktiska utbildningen på lantbrukets djur. Motsvarande undervisning för smådjur äger rum vid universitetets djursjukhus i Sao Paulo.

Resan till Pirassununga tog ca två och en halv timme och gick delvis genom

Atlantskogen, en av Brasiliens två regnskogar. Veterinärfakulteten har sju chaufförer anställda i Sao Paulo och två i Pirassununga som kör anställda i universitetets bilar, tydligt märkta med Veterinärmedicinska fakultetens emblem.

Efter en rundtur på det enorma området besökte jag CEPTOX, där beteendeforskning bedrivs med getter som modelldjur. Dräktiga getter får olika toxiner under dräktigheten och sedan görs beteendestudier på deras killingar. Just nu undersöks om zearaleon i fodret kan ge en tidigare pubertet hos hondjur. Tidig pubertet för flickor är ett stort problem i vissa områden och man misstänker ett samband med mögeltoxiner som bildas i spannmål vid dåliga lagringsförhållanden.

CAMPINAS

Under en dag föreläste jag för personalen på staten Sao Paulos jordbruksministerium i Campinas. Där höll jag två föreläsningar för personalen, om EUs livsmedelslagstiftning och om köttbesiktning i Sverige. Brasilien exporterar mycket kött till EU och alla visade stort intresse. Flera i personalen kunde inte engelska så jag fick en tolk som genom

Artikelförfattaren framför en av veterinärfakultetens bilar. Universitetets fordon är tydligt märkta med fakultetens emblem.

Sao Paulo General Warehousing and Centers Company är världens tredje största matmarknad efter New York och Paris.

ett stipendium varit på SVA i tre veckor. Att mycket av lagstiftningen på EU-kommissionens hemsida även finns på portugisiska, eftersom det är ett av EUs officiella språk, var en positiv överraskning för flera av åhörarna.

SLAKTERI

Tyvärr blev det inte tid att besöka Brasiliens enda farm med uppfödning och slakt av grodor. Däremot hann jag besöka ett slakteri där man slaktar nöt och svin. Svinköttet säljs i huvudsak till regionen Santa Catarina i söder där det bor många skandinaver.

Slakten går i princip till som i Sverige men nötskallarna öppnas med ett speciellt verktyg och hjärnorna tas ut för att minska SRM-mängden. I EU går hela nötskallen som SRM. Några stallar fanns inte, bara fällor. Nötkreaturen fick stå i solen som säkert kan bli rejält varm på somrarna. För svinen fanns det tak över fällorna som solskydd.

INSTITUTO BUTANTAN

Instituto Butantan är en världens största tillverkare av ormsera och vacciner. Här finns även en av världens största ormsamlingar. Tillverkningen började i slutet av 1800-talet och 1901 levererade man sitt första ormsersum. Institutets sjukhus är specialiserat på bitt av giftiga

ormar, ödlor, bin, skorpioner och spindlar. Man bedriver en omfattande rådgivning till andra sjukhus och kliniker förutom vården av sina egna patienter. Ormarna som delvis hålls i lerhyddor i gropar mjölkas på gift som sedan används för serumframställning i hästar. Man har även en omfattande forskning för att förbättra och ta fram nya serum och vacciner.

MATMARKNADEN

CEAGESP, Sao Paulo General Warehousing and Centers Company är världens tredje största matmarknad efter New York och Paris. Området är 700 000 kvm stort och sträcker sig över flera kvarter. Man hittar inget kött men frukt, grönsaker, fisk och blommor. 250 000 ton passerar här varje månad till olika uppköpare.

MATEN

När man berättar om Brasilien kan man inte hoppa över maten, den är helt fantastisk.

”Churrascaria” är köttrestauranger med enorma salladsbord och efterrättsbord. Kyparna kommer till bordet med stora svärdliknande spett med olika styckningsdetaljer som är alldeles nygrillade. De skär av skivor som man plockar och lägger på tallriken med en liten tång.

Köttet är väldigt smakrikt och saftigt, oftast vänder man det bara i salt innan det grillas över svag eld. Man äter så mycket man vill och även många vegetarianer besöker Churrascariorna som är kända för att förutom köttet ha de bästa grönsakerna.

Bufféer är vanliga i Brasilien. Vanligt är att salladerna är väl kyllda medan varmrätterna serveras i svarta lerkrukor på varma plattor, plus den obligatoriska grillen. Oftast tar de betalt per kilo så tallriken vägs i kassan när man betalar.

I Sao Paulo finns även en pizzeria som ägs av vår Drottning Silvias kusin, men att det alltid är fullsatt och kö beror inte på den kungliga anknytningen utan på att maten är så god.

Överhuvudtaget var besöket mycket givande och gav en hel del nya intryck att ta med sig hem. Bland annat diskuterade jag med lärarna om hur man fångar och behåller 80 studenters uppmärksamhet ett par timmar i sträck. Om du själv vill testa din förmåga i denna färdighet kontakta Jorge.Moreno-López@bvf.slu.se.

*KAJSA GUSTAVSSON, leg veterinär,
Regelavdelningen, Livsmedelsverket, Box 622,
751 26 Uppsala.

FVFs årsstämma 2010

Företagande Veterinärers Förening (FVF) anordnade årets stämma på Vildmarkshotellet invid Kolmårdens Djurpark den 16–17 april. Närmare 20 medlemmar hade hörsammat kallelsen. Som lockbete användes, förutom den härliga omgivningen och möjligheten att ta med familjen, en privat tur i djurparken med Bengt-Ole Röken som guide.

STÄMMAN

Stämmoförhandlingarna började efter en riklig fredagseftermiddagsfika och

förflöt friktionsfritt så när som på val av en ny valberedning. Ingen kände sig spontant manad att sitta i den nya valberedningen men efter diplomati och övertalning löstes problemet. Årets valberedning hade kommit lindrigt undan eftersom hela den gamla styrelsen med Johanna Zwenson som ordförande önskade sitta kvar. Valberedningens ordförande Evamari Lewin uttryckte sin glädje över FVFs arbete under det gångna året.

Två timmars fria aktiviteter följde stämmoförhandlingarna, de flesta tillbringade tiden i Vildmarkshotellets bastu- och poolavdelning njutandes av

diverse vattenaktiviteter och den vackra utsikten över Bråviken. Ett underbart vårväder hade vi beställt och fick det också. Till kvällens gemensamma middag hade FVF enligt tradition bjudit ordföranden för de anställda kollegernas förening (AVF), Fredrike Ritter.

FÖRETAGARE OCH FETA GORILLOR

Efter frukosten på lördag anlände Annika von Peltzer från Företagarna för att berätta om deras verksamhet och höra vilka speciella önskemål just företagande veterinärer har. Diskussionen blev livlig och tiden knapp, många kloka och tankeväckande idéer dök upp, något för

FOTO: CARL PETTER ERIKSSON

Som lockbete till årets FVF-stämma användes en privat tur i djurparken med Bengt-Ole Röken som guide.

FOTO: CARL PETER ERIKSSON

både FVF och Företagarna att jobba vidare på.

Rundvandringen på djurparken med Sveriges mest erfarna djurparksveterinär som guide blev en upplevelse. Vid varje stopp – delfinriet, ahuset, colosseum, tiger world m m – fick vi höra om många veterinära aspekter kring den speciella djurhållningen i djurparkerna. Problemen, inte minst ekonomiska, synes oändliga och det verkar krävas både kunskap och fantasi för att lösa dem. Bengt-Ole Röken har tampats med allt från pingvinmobbade sälar till feta gorillor, flaskuppfödda delfinkalvar och mystiska infektioner med mykobakterier.

En läcker lunch avslutade FVFs årsstämma. Fyllda av nya idéer och glada över alla nya kontakter kunde styrelsen nöjt konstatera att årets satsning för en bra årsstämma hade gått hem. Nästa år ska vi göra något ännu bättre.

RITVA KROKFORSS WRETEMARK
sekreterare för FVF

Vid varje stopp, som här i ahuset, fick stämmobesökarna höra om veterinära aspekter kring den speciella djurhållningen i djurparkerna.

noterat

Internationell expertgrupp om hästinfektioner bildad

Den 19 april bildades en självständig internationell expertgrupp för förebyggande av infektionssjukdomar hos häst. Gruppen bildades på initiativ av deltagarna i ett multinationellt hästveterinärseminarium i Italien sommaren 2009. Deltagarna efterlyste förbättrat samarbete på internationell nivå rörande smittbekämpning, diagnostiska metoder och rådgivning vid utbrott av smittsamma hästsjukdomar.

Den nu startade expertgruppen "Prevention of Equine Infectious Diseases" (PrEquID) består av veterinära infektionsexperten från åtta länder: Peter Timoney (University of Kentucky, USA), Paul Lunn (Colorado State University, USA), Ann Cullinane (Irish Equine Centre, Irland), James Gilkerson (University of Melbourne, Australien), Alan Guthrie (University of Pretoria, Sydafrika), Klaus Osterrieder

Sju av deltagarna i expertgruppen PrEquID poserar i samband med gruppens tillkomst. Ordföranden Marian Horzinek ses i mitten av den nedre raden.

(University of Berlin, Tyskland), Richard Newton (Animal Health Trust, Storbritannien), Paul-Pierre Pastoret (OIE) och ordförande Marian C Horzinek.

– Vårt mål är att utveckla överbyggande internationella riktlinjer för hanteringen av infektionssjukdomar hos häst, kommenterade Marian Horzinek. ■

III från styrelsen

Rapport från förbundsstyrelsen i april 2010

Den 14–15 april hölls årets andra möte med veterinärförbundets styrelse.

Det var denna gång en internatsammankomst där förbundsstyrelsen hade gemensam överläggning med SVS kollegium under mötets andra dag.

NKVETS STYRELSE

Arvid Ugglå utsågs som ny SLU-representant i NKVets (den Nordiska Kommittén för Veterinärvetenskapligt samarbete)

styrelse efter att Hans Kindahl gått i pension. I styrelsen sitter från svensk sida sedan tidigare även Anders Engvall som representant för SVA.

IMPLEMENTERING AV KOMMUNIKATIONSSTRATEGIN

Genomförandet av förbundets kommunikationsstrategi diskuterades. Fullmäktige och styrelsen har ställt upp mål om att kommunikationen i första hand ska vara proaktiv så att förbundet kan driva egna frågor utåt. I samråd med informationschefen fick denne en reviderad tjänstebeskrivning för att dessa mål ska

kunna uppfyllas. Ökade resurskrav för att kunna vara proaktiva och vikten av prioriteringar diskuterades också.

150-ÅRSJUBILEET

Budgetramen för SVFs 150-årsfestligheter i Stockholms stadshus justerades och kuvertpriset fastställdes till 600 kr.

SVFs MEDVERKAN I EXTERNA ORGAN OCH GRUPPER

En översyn av vilka externa organ och grupper SVF är med i och ska vara med i initierades. Grupperna kommer att bjudas in till styrelsemöten så att de får möjlighet att presentera sin verksamhet.

Dr. Baddakys

Fiskolja

OMEGA-3 av högsta kvalitet

En ren naturprodukt, framställd ur naturliga oljor från fiskfett, rik på fettsyror EPA och DHA. Ur EPA skapar kroppen vävnadshormoner, såsom prostaglandiner och tromboxaner. DHA har centrala funktioner i cellmembranen.

Därför fungerar Dr Baddakys Fiskolja bra för hud, päls och leder – med snabbt märkbara resultat.

Dr. Baddakys Europe AB

SweVetTM

www.drbaddakys.com

KONTAKTYTA MELLAN STUDENTERNA OCH SVF

Styrelsen vill öka kontakten med studenterna och beslutade därför att bjuda in VMFs ordförande och VMFs utbildningsutskotts ordförande till nästa styrelsemöte för att diskutera hur detta kan ske.

MEDLEMSAVGIFTEN 2011

Förbundskansliet utökas under hösten 2010 med en veterinär som i huvudsak kommer att arbeta med specialistutbildningarna tillsammans med SVS generalsekreterare. Allmänna löneökningar och prisökningar gör också att medlemsavgiften bör justeras kontinuerligt. Därför beslutade förbundsstyrelsen att höja avgifterna för medlemmarna med samma belopp som föregående år (ca fem procent).

OLOF SKARMAN
ledamot i förbundsstyrelsen

Blodsugande hönskvalsters spridningsvägar kartlagda

Husdjursagronom Sara Brännström, institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, försvarade fredagen den 23 april sin avhandling för agronomie doktors-examen med titeln: "Transmission routes and vector potential of the poultry red mite *Dermanyssus gallinae*". Opponent var professor Bradley Mullens, University of California, USA.

disputationer

Röda hönskvalstret är en blodsugande parasit som är ett stort problem i värphönsbesättningar världen över. Angrepp kan orsaka irritation, stress och blodbrist och vid kraftiga angrepp kan hönsen till och med dö. Problemen har ökat sedan de lättstädade traditionella burarna för värphöns förbjöds. I anläggningar med friga höns eller höns i moderna inredda burar är det betydligt svårare att bli av med kvalstren. Det finns också misstankar om att kvalstret sprider *Erysipelothrix rhusiopathiae*, som orsakar rödsjuka hos höns. Kvalstret har fåglar som huvudvärd men kan även bita människor, vilket kan vara ett problem för personal i höns hus med kraftiga angrepp.

Sara Brännström har gjort en serie studier för att klarlägga röda hönskvalstrets spridningsvägar. Genom att undersöka släktskapsförhållanden hos kvalster som samlats in från vilda fåglar och från över 50 värphönsbesättningar i Sverige, Norge och några sydeuropeiska länder har hon kunnat visa att vilda fåglar sannolikt inte är smittspridare till tamfågel. De kvalster som hittades

FOTO: JOHAN HÖGLUND

Svepelektronmikroskopisk bild av det röda hönskvalstret, *Dermanyssus gallinae*.

i vildfågelbon skilde sig genetiskt från kvalstren i värphönsbesättningar, och troligen rör det sig om olika arter.

På många gårdar var kvalsterpopulationerna genetiskt enhetliga, vilket tyder på att det sällan kommer in nya kvalster i en besättning. Att det inte tycks förekomma något konstant flöde av kvalster mellan besättningar betyder att t ex äggpackerier inte verkar vara inblandade i smittspridningen mellan gårdar. Flera gårdar hade emellertid samma genetiska typ av kvalster, vilket tyder på att det finns enstaka gemensamma källor till kvalstersmittan. Någon sådan källa kunde dock inte identifieras, eftersom det inte fanns några tydliga fysiska kopplingar mellan dessa gårdar.

Blodsugande kvalster och insekter är välkända som vektorer för sjukdomsframkallande virus och bakterier mellan djur (och mellan djur och människor). I

en annan del av avhandlingen beskrivs det röda hönskvalstrets förmåga att sprida rödsjuka hos höns. Denna sjukdom yttar sig oftast som en akut blodförgiftning med minskad äggproduktion och hög dödlighet i flocken som följd.

När kvalster samlades in från en besättning under ett pågående utbrott av rödsjuka visade det sig att kvalstren var bärare av *E rhusiopathiae* och att de kunde bära på bakterien i över fyra månader utan tillgång till höns. För att undersöka om bärarkvalster kan smitta friska höns med rödsjuka gjordes överföringsförsök, men dessa gav inte något tydligt utslag om kvalstrets förmåga att fungera som vektor för bakterien. Det röda hönskvalstret kan uppenbarligen fungera som bärare av rödsjuka bakterien – och kan därmed vara en reservoar för smittan i en djurbesättning – men är antagligen inte effektivt som vektor. ■

På vilka grunder granskar SVT debattartiklar?

Den granskade debattartikel om djurkiropraktik som publicerades i SVT 6/10 kritiseras i följande insändare, både innehållsmässigt och dess klassificering i tidningen. SVTs chefredaktör ger en kort replik till insändaren.

insänt

I SVT 6/10 publiceras en av tidningen "granskad" debattartikel om djurkiropraktik. Artikeln använder formen av en vetenskaplig artikel men skenet bedrar.

Artikeln är spekulativ, redovisar felaktiga uppgifter som fakta och pekar ut de som gått utbildningarna som okritiska, närmast infama kolleger.

Hur kan vår egen fackpress publicera en vinklad insändare som en "granskad" artikel? Vad är det egentligen som tidningen har granskat i artikeln?

UR PRESSOMBUDSMANNENS PUBLICITETSREGLER

2. Var kritisk mot nyhetskällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.

Författarna anger i diskussionsavsnittet att de har gjort en noggrann genomgång av utbildningarna, men metoden de använt är att studera hemsidor och ett kurskompendium. Det kan liknas vid att länsveterinärer skulle utföra sin veterinära tillsyn genom att studera kliniker-

nas hemsidor. En undersökning blir inte bättre än den metod som valts.

Vidareutbildningen gav fördjupade skolmedicinska kunskaper framför allt i neurologi och en mycket grundlig undervisning i funktionell anatomi. Förutom de 210 lärarledda undervisningstimmar fördelade på fem block under ca nio månader ingick omfattande litteraturstudier med kurslitteratur som inte nämns i den "granskade" artikeln. De rubriker som utgjorde stommen till den "granskade" artikels kritik utgjorde kanske en till två timmar totalt av de lärarledda 210 undervisningstimmar.

UR PRESSOMBUDSMANNENS PUBLICITETSREGLER

13. Sträva efter att ge personer, som kritiserar i faktaredovisande material tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Sträva också efter att återge alla parterers ståndpunkter.

Varför har inte kursarrangörer och kolleger som gått utbildningen erbjudits genmäle i samma nummer av tidningen vilket Ragnvi Ekström-Kjellin med make tilläts att göra i SVT 2/10? Sedan februari 2010 finns en intresseförening registrerad för veterinärer som är examinerade från en vidareutbildning i vete-

rinär kiropraktik, Swedish Veterinary Chiropractic Association (SVCA), vilket SVTs chefredaktör var väl informerad om sedan tidigare.

På grund av platsbrist var det inte möjligt att bemöta hela den "granskade" artikeln i detta nummer av SVT men ett sådant bemötande kommer så fort vi får möjlighet av tidningens redaktion.

Vi välkomnar en saklig debatt om vad som är lege artis för veterinärer men vi betackar oss för att, utan en chans att tillrättalägga direkta felaktigheter om kursernas innehåll och samt våra egna uttalanden om deras kliniska värde, bli uthängda i SVT på detta vis.

Styrelsen för SVCA

INGELA LIWÄNG,

leg veterinär, specialist i hästens sjukdomar, klinikchef Täby ATG-klinik.

KARIN ALEXANDERSSON,

leg veterinär, klinikveterinär, Färjestad ATG-klinik.

KATJA GUSTAVSEN,

leg veterinär, klinikveterinär, Regiondjursjukhuset Helsingborg.

SARA NYMAN,

leg veterinär, VMD, högskolelektor och forsknings- och utvecklingsansvarig Flyinge AB.

Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?

Om du står i begrepp att byta arbete eller om du skall tillträda din första tjänst kontakta förbundskansliet för rådgivning innan du träffar avtal om anställningen. Ring Amelie Lothigius eller Anders Lefrell, tel: 08-545 558 20.

Kommentar från redaktionen

Det är tråkigt att insändarna känner sig uthängda av SVT på grund av den publicerade debattartikeln i nr 6/10. Ingen av de undertecknade nämns dock vid namn i artikeln. Inte heller i det ansvarsärendet som refereras i artikeln och som publicerades i SVT 16/09 nämns namnen på de veterinärer som skrev sakkunnigutlåtanden.

replik

I en debatt kan redaktionen inte gå ut till samtliga veterinärer som varit kursarrangörer eller genomgått en kursutbildning och fråga om deras åsikt innan publicering. Vi vet av naturliga skäl inte hur många och vilka dessa personer är. Debatten om kiropraktik har dessutom pågått i SVT sedan nr 16 2008. Båda

sidor har fått komma till tals i tidningen, upprepade gånger.

Att den nu aktuella artikeln klassats som "granskad" beror på att den på författarnas önskan är granskad av en disputerad veterinär med erfarenhet inom området, innan den publicerades. Granskningen ledde till att artikeln reviderades relativt mycket jämfört med ursprungsmanus, att använda källor tydliggjordes och att författarnas material och metoder klargjordes. Det skulle vara uppenbart för läsaren på vilka grunder författarna drog sina slutsatser. Av allt att döma har det också framgått, åtminstone för insändarförfattarna.

Granskaren ställde vidare som krav att artikeln skulle markeras som en debattartikel, vilket redaktionen gjorde genom att ordet "Debatt" sattes in ovanför artikelns rubrik. Vi bedömde att läsaren skulle förstå att detta var ett inlägg i

pågående debatt, om än granskad, ändrat och godkänt för publicering av en vetenskapligt meriterad veterinär.

SVTs redaktion är lika mån som insändarförfattarna om att de vetenskapliga principerna försvaras i tidningen. Samtidigt är öppenhet och åsiktsfrihet andra viktiga principer att försvara. Insändarförfattarna har därför precis samma möjligheter som de kritiserade artikel-författarna att inkomma med motargument i ämnet. En sådan artikel kan också granskas av en vetenskaplig "referee" innan publicering, för att få motsvarande status i tidningen. Att anklaga tidningen för att inte ge en chans att tillrättalägga direkta felaktigheter känns därför orättvist och inte särskilt konstruktivt i sakfrågan.

JOHAN BECK-FRIIS
chefredaktör, Svensk Veterinärtidning

■■■ noterat

Djurutbildningar fortsatt populära

■■■ Det totala antalet anmälningar till SLUs (Sveriges lantbruksuniversitet) kurser ökade med drygt 12 procent jämfört med 2009 och sett till antalet anmälningar i första hand ökade antalet med närmare 16 procent. Däremot minskade antalet sökande till utbildningsprogram med knappt fem procent jämfört med fjolåret. Kurserna är alltså SLUs glädjeämne just

nu, men de flesta anmälningarna till dem kommer från SLU-studenter och inte fristående sökande. Det kan bero på att fjolåret var ett bra år för många program och att de studenterna måste söka kurser nu.

Sökandetrycket varierar mycket mellan olika program. Som vanligt är djursjukskötar- och veterinärprogrammet SLUs allra mest eftersökta utbildningar. Djursjukskötarprogrammet har över 1 000 förstahandssökande till 40 platser medan veterinärprogrammet har närmare 900 förstahandssökande till 100 platser.

Källa: pressmeddelande från SLU den 23 april. ■

Vilken är din diagnos? – Svar

HANDLÄGGNING

Vid erosioner i munhåla på nötkreatur, speciellt i kombination med feber, ska stora varningsklockan för epizootiska sjukdomar ringa. Ett flertal sjukdomar inkluderade i epizootilagen ger liknande och svårligen skiljbara symtom. Om djuren utöver detta visar svullnader i käk- och ögonregionerna samt om lesionerna i munnen inte är blåsor, förstadier till blåsor eller avläkta blåsor är huvudmisstanken bluetounge (BT). Detta gäller oavsett var i landet djuret befinner sig och även om det är vaccinerat.

BT är inkluderat i epizootilagen och som veterinär är man därför skyldig att anmäla redan misstanke om sjukdomen till Jordbruksverket och läsveterinär. Utöver anmälningsplikten belägger epizootilagen veterinären med såväl undersökningsplikt som en skyldighet att medverka till att motverka smittspridning. Undersökningsplikten innebär att man som veterinär, oavsett yrkesinriktning, är tvungen att själv undersöka djuret om man får kännedom om ett misstänkt fall av epizootisk sjukdom, alternativt se till att det blir undersökt av annan veterinär. Att motverka smittspridning innebär i praktiken ofta att utfärda en spärrförklaring, dvs besluta om förbud för djur, djurprodukter, transporter och människor att lämna eller komma till gården. Innehållet i en sådan ”spärr” anpassas efter smittämnet och dess epidemiologi. För BT som inte smittar vare sig direkt mellan djur eller indirekt via redskap eller gödsel är den mest akuta åtgärden att se till att djuren tas in för att förhindra ytterligare vektorexponering. Inga djur ska heller flyttas från gården då smittan kan spridas om viremiska djur flyttas och sedan blir bitna av en vektor.

DIFFERENTIALDIAGNOSER

Virussjukdomar som ger symtom från munnen, såsom erosioner, krustor, nekros, salivering och blåsor på klövbärande djur är många och svåra eller helt omöjliga att skilja på i fält. Vid den här beskrivna symtombilden med avsaknad av blåsbildning hos nötkreatur och där ingen väsentlig spridning verkat ske i besättningen är malign katarralfeber (MCF) en trolig differentialdiagnos. MCF orsakas av ovinth herpesvirus 2 som är endemiskt hos många får, där dessa fungerar som symtomlösa bärare. Kontakt med får krävs för att nötkreatur ska kunna smittas. Kontakten kan dock vara okänd eller historiskt avlägsen då inkubationstiden är 9–70 dagar och latent infektioner aktiverade av stress setts mycket lång tid efter smittifallet. Andra tänkbara differentialdiagnoser är fotosensibilisering, mul- och klövsjuka samt andra blåsbildande sjukdo-

mar som vesikulär stomatit. Även om inga blåsor ses hos aktuellt djur kan sjukdomar som föreligger med blåsbildning inte uteslutas förrän flera djur undersökts noga eftersom blåsorna ser olika ut, eller inte alls syns, beroende på var i sjukdomsförloppet djuret befinner sig. Av samma skäl kan inte misstanke om mul- och klövsjuka avfärdas förrän flera djur undersökts, trots att det är en mycket smittsam sjukdom och man snabbt förväntar sig stor spridning i besättningen. För vidare beskrivning av differentialdiagnoserna hänvisas till www.sva.se och www.epiwebb.se.

DIAGNOS

Blodprover från de två aktuella djuren analyserades med PCR-metoder för påvisande av bluetonguevirus (BTV)-antigen men analysresultatet var negativt. Provet undersöktes inte för MCF.

De metoder som används för att diagnostisera BT vid SVA är serologi och PCR. Med serologi identifieras antikroppar mot ett protein (VP 7) på BTVs yta med ELISA-teknik. Detta specifika protein uttrycks på alla de olika BTV-serotypernas yta och testet påvisar således antikroppar från alla serotyper. BT-antikroppar kan påvisas i blod eller mjölk en till två veckor efter infektion. Hos djur som inte varit sjuka tillräckligt länge för att antikroppar ska kunna ha hunnit bildas används PCR-metoder. BTV-antigen kan påvisas i blodet under lång tid, från tre upp till 100 dagar efter infektion. På SVA används primärt en PCR-metod som detekterar alla serotyper av BTV, men vid ett eventuellt positivt prov används ett BTV-8-specifikt test för att säkerställa att ytterligare serotyper inte förekommer i landet.

KORT OM BLUETONGUE

BT orsakas av ett insektsburet orbivirus med 25 olika serotyper som inte ger upphov till full korsimmunitet sinsemellan. De huvudsakliga vektorerna för BT är arter av *Culicoides* spp, svidknott. Historiskt återfinns BT i södra Afrika men sedan slutet av 1990-talet har BT spridits norrut och fem olika serotyper (BTV-1, 2, 4, 9 och 16) har från 1998 förekommit endemiskt i Medelhavsregionen. Traditionellt drabbar BT främst får men under det senaste utbrottet av BTV-8 i norra Europa har en stor andel av drabbade djur varit nötkreatur. BTV angriper endotel i perifera kärl och hos sjuka djur ses bland annat utbredda blödningar och svullnader i slemhinnor, främst i mun- och näshåla, samt salivering och flöde från nos och ögon. Ödem och svullnad ses ofta i huvud- och ögonregionen. I enstaka fall svullnar djurets tunga kraftigt och kan på

grund av cirkulatoriska skador mörkna, vilket gett namn åt sjukdomen.

AKTUELLT SMITTLÄGE

Under 2006 påvisades i Holland BTV-8, en BT-serotyp som aldrig tidigare påvisats norr om Sahara. BTV-8 spreds under året i Europa och innan årsskiftet hade sammanlagt över 1 600 fall påvisats i Holland, Belgien, Luxemburg, Tyskland och Frankrike. Smittan övervintade, tog ny fart sommaren 2007 och under 2008 påvisades smitta i form av antikroppar i tankmjölk i södra Sverige. Vidare undersökningar och övervakningar visade en omfattande spridning av smittan inom landet. Smittade djur hade dock låga koncentrationer av virus i blodet och endast ett fall med kliniska symtom sågs. En redan befintlig vaccinationsplan sjuksattes då det första positiva provet hittades. Denna liksom parallella kampanjer på kontinenten har varit effektiva då inga kliniska fall

av BTV-8 setts i Sverige under 2009 och endast ett fåtal i övriga Europa.

Trots det synbart goda BT-läget får diagnosen inte uteslutas. Det vaccin som använts i Sverige skyddar enbart mot BTV-8, flera andra BTV-serotyper cirkulerar i Europa, alla djur är inte vaccinerade och vaccination ger inte heller något hundra procentigt skydd. Dessutom är kunskapen om insektsvektorer alldeles för liten för att man ska kunna garantera att smittspridning inte kan ske i landet. Den kliniska övervakningen som Sveriges veterinärer dagligen utövar är en mycket viktig del av vår totala BT-övervakning. Genom möjligheten att efter kontakt med sektionen för epizootologi vid SVA skicka in prover för uteslutande av diagnos kan även svagare misstankar utredas utan att formell spärr läggs och fall med kanske otypiska eller milda symtom hittas. Under 2009 undersöktes ett drygt 30-tal misstankor om BT, där samtliga avskrevs efter laboratorieundersökning.

TIDSSCHEMA

för aspiranter till examination 2011 inom

Specialistutbildningsprogram för sjukdomar hos hund och katt

Examination 2011

Måndag 6 sept 2010

Sista inlämningsdag för reviderade examensarbeten

De som inlämnade sina examensarbeten den 3 maj och inte blev godkända har här möjlighet att inkomma med reviderade examensarbeten.

Måndag 15 nov 2010

Sista anmälningsdag för examination 2011

Torsdag–Fredag 10–11 feb 2011

Examination

Examensarbetet

ESK-hund och katt vill framhålla vikten av att examensarbetet som insänds är i färdigt skick enligt instruktionerna.

Handledaren ska granska, godkänna och meddela att det är godkänt via e-post till marianne.lundquist@svf.se.

Det godkända skriftliga examensarbetet skickas i elektroniskt format, t ex som en word-fil, till ovan angivna e-postadress eller på en CD-skiva alternativt på papper via vanlig post till Sveriges Veterinärförbund, Box 12709, 112 94 Stockholm.

Vägledning för den skriftliga redovisningen finns att läsa på www.svf.se. Gå till rubriken *Specialistutbildningar* och sedan till *Bilagor av allmän karaktär*.

Har ni frågor, kontakta:

Christina Arosenius, telefon 08-545 558 24, e-post christina.rosenius@svf.se eller
Marianne Lundquist, telefon 08-545 558 27, e-post marianne.lundquist@svf.se.

IN MEMORIAM

Lennart Krook till minne

Den 24 april 2010 avled veterinär och professor emeritus Lennart Krook, Ithaca, New York.

Han föddes i Ekshärad den 28 augusti 1924, avlade veterinärexamen vid Kungliga Veterinärhögskolan i Stockholm 1953 och disputerade 1958 i patologi vid samma lärosäte. Han blev Associate Professor i patologi vid Kansas State College of Veterinary Medicine i Manhattan, Kansas 1958–59 och började sin långa karriär vid Cornell när han utnämndes till Associate Professor i patologi vid College of Veterinary Medicine 1959. Han utnämndes till professor 1965 och blev emeritus 1995. Han var biträdande dekanus för post-doktoral utbildning under åren 1976–1986. Han höll vetenskapliga seminarier vid avdelningen för näringslära vid Cornell och vid avdelningen för patologi och radiologi vid Cornell University Medical College i New York, NY.

Lennart Krook var särskilt aktiv vid utbildningen av forskarstudenter. Han var huvudhandledare för 28 doktorander, av vilka de flesta fick sin doktorsgrad, och för sex masters-kandidater. Vid en avskedsfest noterades det att ”hans tidigare studenter nu har viktiga positioner på varenda kontinent i världen”. Han var gästprofessor vid tre veterinärhögskolor i Brasilien under 1970- och 80-talet, med ansvar för utbildningen av forskarstudenter. Han konsulterades av ”the Joint Commission of Rural Recon-

struction” i Taipei, Taiwan (1969) och av brasilianska regeringen med uppdrag i Minas Gerais och Matto Grosso (1983).

Lennart Krooks bidrag till näringslära och klinisk nutrition var mycket omfattande och involverade vidsträckt samarbete med forskare i USA och andra länder. Fastän hans primära intresse var ämnesomsättningen av benmineraler var hans kunnande omfångsrikt, allt från nutritionsrelaterade sjukdomar till sjukdomar i nervsystem, lever, muskler, bukspottkörtel, tänder och andra vävnader och organ. Djurarter som omfattades av hans undersökningar inkluderade mänskliga och icke mänskliga primater, försöksdjur (råttor, svin), sällskapsdjur (hundar, katter) och husdjur (kor, hästar, svin).

Han var ansvarig utgivare för *The Cornell Veterinarian*, en vetenskaplig

facktidskrift, mellan åren 1972–1988. Hans publikationer inkluderade talrika artiklar, en bok, åtta monografier, fem lärobokskapitel och referat. År 2003 invaldes han till ledamot av American Society for Nutritional Sciences. Motiveringen löd: ”Dr Krook måste anses vara bland de mest produktiva forskarna inom födoämnespatologi i vår tid. Han har samarbetat med många vetenskapsmän på olika områden i tvärvetenskaplig forskning, omfattande husdjur och försöksdjur. Han och hans kolleger har lämnat viktiga bidrag till kunskapen om kostvanor, ämnesomsättning och näringsämnenas växelverkan hos svin, hundar, hästar och andra djur.”

I mitten av 1970-talet bad mohawkindianerna på Cornwall Island, Ontario, Kanada, Lennart Krook att undersöka den förödande sjukdom som pågick bland deras boskap. De misstänkte att den orsakades av utsläpp från en närliggande aluminiumfabrik. Lennart Krook framlade omfattande kliniska, post mortem- och kemiska undersökningar som visade att orsakerna var fluoroförgiftning från industrin. Hans rön blev basen för en grupptalan av mohawkerna mot industrin. Denna erfarenhet följdes av många liknande rättegångar i vilka han alltid arbetade för den drabbade parten, och alltid pro bono.

Lennart Krook efterlämnar Nancy, maka sedan 51 år, döttrarna Anne, Seattle, Washington, och Anita, Lansing, NY, med familj.

*Dr Anne K Krook, den avlidnes dotter
Gunnar Krook, den avlidnes bror*

noterat

Djurskyddshandläggare får skyddad identitet

TVs nyhetsprogram Rapport uppgav den 9 maj att djurskyddshandläggare och veterinärer allt oftare utsätts för hot, i takt med att fler djur omhändertas. Enligt uppgifter från Skatteverket blir det allt vanligare att personer från dessa yrkesgrupper får skyddad identitet.

Hot och trakasserier uppges nu tillhöra djurskyddskontrollanternas vardag. En djurskyddshandläggare uppger att det är vanligt att de får begära handräkning från polisen och berättar om ett tillfälle när tre poliser var tvungna att dra vapen mot en djurägare.

– Djurägarna blir kränkta av att vi är där och påpekar brister i djurhållningen, säger en annan djurskyddshandläggare till Rapport.

– Traditionellt sett har det varit poliser och åklagare som behövt ha skyddad

identitet, säger Jenny Segeljakt, sektionschef vid Skatteverket. Men nu ser vi en ökning bland personer som jobbar som veterinärer och med djurskydd. Det är för att de har fått en starkare hotbild mot sig, konstaterar Jenny Segeljakt. ■

Skriv gärna insändare och debattinlägg till Svensk Veterinärtidning, men skriv inte för långt – max 6 000 tecken inkl blankslag.

IN MEMORIAM

Lennart Krook – en veterinärambassadör att minnas

En av svensk veterinärmedicins allra första och största ambassadörer i det stora landet i väster har avlidit.

Lennart Krook, VMD och docent i patologisk anatomi, emigrerade redan som 34-årig och gjorde en framgångsrik forskarkarriär i USA. Redan innan utlandsflytten hade han hunnit imponera mycket på sina svenska kolleger. Hans regelbundna hembesök kom att liknas vid Eriksgator med bejublade framträdanden av denna världsberömda veterinärprofessor. Lennarts framträdande, som den prästson han var, liknade ofta predikningar kring vad som var rätt eller fel inom veterinärmedicinsk forskning.

Lennart var ordförande i Veterinärmedicinska Föreningen under två perioder och ledde arbetet med tillkomsten av det "nya kårhuset" vid Brunnsvikens. Delar av bygget lär inte bara ha förhandlats fram utan handgripligen hemförlovats under nattliga raidar i grannskapet. Otaliga är de historier som Lennart gärna mindes om tiden på "gamla Stutis". Trots den starka förankringen, sedan 1958, vid veterinärfakulteten på Cornell University, följde han noga utvecklingen också här hemma. Få kunde som han minnas vad som tilldragit sig under både hårda arbetsdagar och festliga upptåg på Stutis under slutet av 1940- och början av 50-talet. Trots flitigt deltagande i kårlivets festande, hann Lennart med att som en av få disputera vid den institution som då ansvarade för såväl patologi som livsmedelshygien.

Vid Cornell blev Lennart Krook snart en för hela världen välkänd auktoritet i nutritionellt relaterad benpatologi. Först handlade mycket i hans forskning om effekter av kalciumbrist hos olika djurslag och så småningom också om vådan av ett alltför rikligt foderintag.

Vi är många som fått vår vetenskapliga skolning vid Lennarts institution inom hans gebit. Lennart tog gärna emot svenska veterinärer för forsknings- och vidareutbildning vid sitt laboratorium. Han var också instrumentell i utbytet på högre tjänster mellan Cornell och sitt alma mater Stutis. Både Ingmar Settergren och Gustav Björck blev under "Krookens tid" uppskattade "visiting professors" vid den veterinärmedicinska fakulteten på Cornell.

Redan vid femtiden på morgonen fanns Lennart på jobbet, då ofta efter ett tennispas med andra kända veterinärprofiler som europatologen Alexander deLahunta eller virologiprofessorn Leland Charmichael. Alla dessa har gjort bestående avtryck i den veterinärmedicinska litteraturen. Arbetspassen kunde ofta bli långa men gärna avbrutna av samtal med minnesvärda historier om både Rubarth och Lagerlöf.

Förutom utnämning som hedersledamot i VMF invaldes Lennart Krook 2003 i den prestigefyllda Fellow of the American Society for Nutritional Sciences och utsågs 2008 till jubeldoktor.

Svensk veterinärmedicin hedrar en både minnesgod och minnesvärd veterinärambassadör. Låt oss föra både hans verk och tradition vidare i en positiv och lättam anda.

*För många tacksamma
"svensk-Cornellianer"
Åke Hedhammar*

Författaranvisningar för Svensk Veterinärtidning

Ett komplett, rätt skrivet manus har den kortaste vägen till publicering. Det underlättar därför för alla parter att författare i SVT följer tidningens skrivningsanvisningar redan från början. På veterinärförbundets hemsida www.svf.se finns en kortfattad vägledning i hur redaktionen vill ha manus uppställda för att författaren ska få in dem i tidningen fortast möjligt. Läs gärna igenom dessa anvisningar, innan du börjar skriva en artikel. De ligger under rubriken "SVT" på www.svf.se.

Zentonil®

Understödjer levern

Till hundar och katter

Smaksatta och delbara tabletter

Zentonil Plus, SAME
Zentonil Advanced,
SAME och Silybin.

Receptfritt

Box 9, 265 21 Åstorp

Tel. 042-676 03

Fax 042-676 04

www.vetoquinol-scandinavia.com

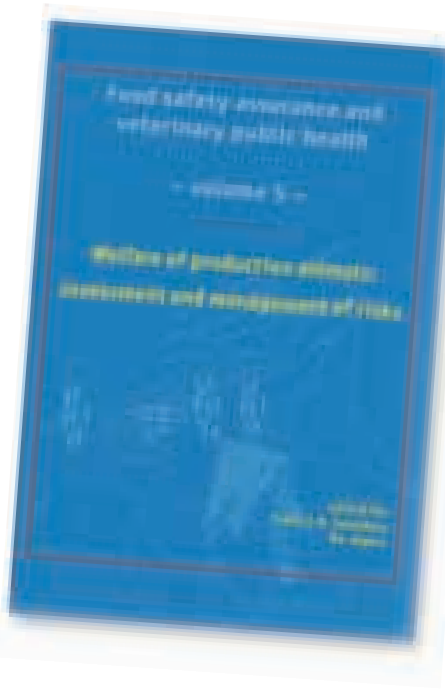
Vétoquinol
Signe de Passion

Welfare of production animals: assessment and management of risks

Detta är den femte boken i serien "Food Safety Assurance and Veterinary Public Health" som ges ut av Wageningen Academic Publishers. Det är tydligt att den tilltänkta målgruppen är veterinärer, även om andra yrkesgrupper också skulle kunna ha nytta av den.

Bokens första del ger läsaren en snabb introduktion till ämnet djurvälstånd som vetenskaplig disciplin. Detta är ett område som har utvecklats starkt under de senaste decennierna. Veterinärer som inte har arbetat specifikt inom fältet under senare tid kan snabbt sätta sig in i dagsläget genom att läsa de inledande kapitlen om t ex olika begrepp och om djurvälstånd i relation till inhyllning, nutrition eller smittskydd. För den som

är specialintresserad av djurskyddsaspekter inom ett begränsat område, t ex djurtransporter, är mängden ny information måhända begränsad, men för den som snabbt vill bli ordentligt uppdaterad på området är dessa kapitel ytterst användbara.

FAKTA

WELFARE OF PRODUCTION ANIMALS: ASSESSMENT AND MANAGEMENT OF RISKS

REDAKTÖRER: Frans Smulders & Bo Algers.

FÖRLAG: Wageningen Academic Publishers, 2009.

ANTAL SIDOR: 592, enstaka grafer och foton i svart/vitt.

PRIS: 98 euro + frakt vid beställning hos www.wageningenacademic.com

ISBN-NUMMER: 978-90-8686-122-4.

RISKBEDÖMNING AV DJURVÄLFÄRD

Den del i boken som har högst nyhetsvärde är dock utan tvekan de kapitel som handlar om riskbedömning av djurvälstånd och hantering av dessa identifierade risker. Riskbedömning som en del i både egenkontroll och offentlig kontroll har blivit allt mer aktuell under senare år. Det är en trend som på den veterinära sidan startade inom livsmedels säkerhetsområdet men som nu erövrar nya områden, däribland djurskydd. Exempelvis framgår tydligt av

EUs förordningar på livsmedelsområdet (det så kallade "hygienpaketet") att även djurskyddskontrollen ska vara riskbaserad. Detta innebär att någon typ av riskvärdering måste göras, som bland annat kan ligga till grund för vilka djuranläggningar som ska kontrolleras på vilket sätt och hur ofta, och för vilken typ av lagstiftning som behövs.

MYCKET GOTT HELHETSINTRYCK

Även resonemang kring resursbaserade kontra djurbaserade djurvälståndsindikatorer tas upp – en aktuell fråga i Sverige just nu, i anslutning till den pågående översynen av djurskyddslagen. Någon metodik för hur sådan systematisk, övergripande riskvärdering ska göras på djurskyddssidan har dock inte funnits tidigare.

Den europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten, EFSA, har under senare år arbetat intensivt för att ta fram olika praktiskt tillämpbara metoder för ändamålet, och detta arbete ligger till grund för flera av kapitlen i boken. Även de slutsatser som sådan riskvärdering kan leda till tas upp, t ex lagstiftningsprocessen, genomförandet av systematiska djurvälståndsbedömningar av andra slag, och myndighetsutövning i form av offentlig djurskyddskontroll.

Riskbedömningar är ett område som allt fler veterinärer – både kliniker, forskare och myndighetsanknutna – behöver behärska. Bokens kapitel har olika författare (varav vissa måhända är lite väl förtjusta i att främst hänvisa till sin egen forskning) vilket gör att den ibland kan ge ett något spretigt intryck. Samtidigt har man därigenom lyckats samla ett antal välkända experter med resultatet att en rad synsätt kan presenteras. Läsaren kan få en god bild av frågornas komplexitet. Helhetsintrycket är således mycket gott och boken kommer sannolikt att användas i många olika sammanhang, både inom undervisning av veterinärstudenter och bland djurskyddsintresserade yrkesverksamma veterinärer.

LOTTA BERG

leg veterinär, VMD
universitetslektor i djurskydd,
SLU Skara.

Gör din litteratursökning på www.svf.se

Som medlem i veterinärförbundet har man möjlighet att utan någon kostnad utföra litteratursökningar på den internationella vetenskapliga databasen Pub Med. Logga bara in på medlemsdelen av förbundets hemsida www.svf.se, och tryck på rubriken "Sökning på Pub Med". Större delen av den naturvetenskapliga världen ligger för dina fötter, bara några tangenttryckningar bort.

noterat

Sveriges första medicinska ordbok på nätet

■ Det är nu möjligt att söka bland fler än 10 000 medicinska termer när Sveriges första oberoende medicinska ordbok lanseras på nätet. Sidan <http://medicinskordbok.se> baseras på Medicinsk fickordbok som gavs ut första gången 1927. Medicinskordbok.se samlar medicinska termer inom alla specialområden men även läkemedel, vitaminer, läkemedelsberäkningar och morfem. Översättningen av termerna har bearbetats av ca 15 läkare med olika medicinska specialiteter. Språket är anpassat för dem som har behov av ett

komplett medicinskt uppslagsverk i sitt yrke, men också för en upplyst allmänhet.

Annica Carnbring Belfrage, med bakgrund på Pharmacia, är redaktör för sidan och har som mål att den ska vara den självklara platsen för att söka information om medicinska termer men också ett ställe där värden och allmänheten kan mötas. Sidan är interaktiv med möjlighet att kommunicera via ett forum, föreslå nya termer eller förklaringar. ■

Förbjudna ämnen i FEI-databas

■ Det internationella ridsportförbundet FEI har gjort klart en databas med information och vägledning om vilka ämnen

som ingår i Equine Anti Doping och kontrollerad medicinering som gäller från den 5 april 2010.

Allt som är förbjudet i tävling, oavsett hur substansen är klassad, kallas "Förbjuden substans". Dopningsmedel, som inte hör hemma i hästsporten, kallas "Bannlyst substans" medan medicin som används allmänt men inte är tillåten i tävling kallas "Kontrollerad medicineringssubstans".

Enligt ett pressmeddelande tydliggör databasen vad som är förbjudet enligt FEIs regler. Databasen, som är på engelska, innehåller såväl alla ämnen – cirka 1 200 – på den förbjudna listan som detaljerade instruktioner hur den kan användas. Listan kommer också att uppdateras löpande. Den finns på hemsidesadressen www.feicleansport.org. ■

KONGRESSER & KURSER

SVENSKA

v 23

7-11/6 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: DENTISTRY II, Halmstad. Arr: ESAVS och Accessia. (SVT 1/10)

v 26

28/6-1/7 -10. CONFERENCE ON EQUINE SPORTS MEDICINE AND SCIENCE (CESMAS) 2010, Sigtuna. Arr: Arbetsgrupp Pferd. (SVT 4/10)

NY 1-4/7 -10. 12TH IAHAIO CONFERENCE PEOPLE & ANIMALS – FOR LIFE arrangeras i Stockholm av IAHAIO och Manimalis. Info och anmälan: www.iahaio2010.se (se annons i denna tidning)

v 29

19-23/7 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: DENTISTRY III, ADVANCED WITH WET LAB Halmstad. Arr: ESAVS och Accessia. (SVT 1/10)

v 30

31/7-2/8 -10. ISES 6TH INTERNATIONAL EQUITATION SCIENCE CONFERENCE, Uppsala. (SVT 2/10)

v 32

14-15/8 -10. DELKURS 1 I HÄSTTANDVÅRD,

Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

v 34

23-26/8 -10. ANDRA SYMPOSIET OM LIVSMEDELSBURNÄ PATOGENER, Grythyttan. Arr: Restaurang- och hotellhögskolan. (SVT 1/10, SVT 5/10)

v 35

NY 3-4/9 -10. DENTAL RÖNTGENTEKNIK arrangeras i Halmstad av Accessia. Info: www.accessia.se, tel 035-397 97.

3-5/9 -10. FÖRELÄSNINGAR MED TEMA KORNEA OCH OM RETINALA SJUKDOMSPROCESSER HOS HUND OCH KATT, Stockholm. Arr: SSVO. (SVT 6/10)

v 37

NY 16-18/9 -10. TRAUMA – KÄKFRAKTURER arrangeras i Halmstad av Accessia. Info: www.accessia.se, tel 035-397 97.

v 39

29/9-1/10 -10. 3-D KASUSBASERT GRUNNKURS I LABORATORIEARBED, HUND/KATT, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen A/S. (SVT 2/10)

30/9-1/10 -10. KURS LINEA ALBASNITT – VAD GÖR JAG NU DÅ?, Göteborg. Arr: SPUV, Swevet Piab AB. (SVT 2/10)

30/9-1/10 -10. KURS CRACKING THE CHEST,

Göteborg. Arr: SPUV, Swevet Piab AB. (SVT 2/10)

NY 2-3/10 -10. HÄSTTANDVÅRD arrangeras i Halmstad av Accessia. Info: www.accessia.se, tel 035-397 97. ➤

Kåsörer sökes

Veterinärtidningen publicerar sedan flera år tillbaka ett veterinärt kåseri i varje nummer. Vi vill därför gärna ha kontakt med nya veterinära kåsörer som vill publicera sig i SVT. Hör av er!

Redaktionen

v 40

NY 8-9/10 -10. KURS I ADVANCES AND UPDATES IN CANINE PHYSIOTHERAPY arrangeras av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 41

NY 15-16/10 -10. KURS I ULTRALJUD GRUND, SMÅDJUR arrangeras i Uppsala av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 15-16/10 -10. KURS I TANDEXTRAKTION PÅ HUND OCH KATT arrangeras i Halmstad av Accessia. Info: www.accessia.se, tel 035-397 97.

v 42

NY 22-23/10 -10. KURS I HÄLTDIAGNOSTIK DEL 1 arrangeras i Strömsholm av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 43

NY 25-26/10 -10. KURS I RÖNTGENDIAGNOSTIK FÖR SMÅDJURSPRAKTIKER arrangeras i Göteborg av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 29-30/10 -10. KURS I RÖNTGENTEKNIK, – ANATOMI, HUND OCH KATT, GRUND arrangeras i Göteborg av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 45

11-12/11 -10. VETERINÄRKONGRESSEN, SLU, Ultuna. Arr: SVS och SVF. (SVT 16/09)

NY 11-13/11 -10. TANDSJUKDOMAR HOS KATT arrangeras i Halmstad av Accessia. Info: www.accessia.se, tel 035-397 97.

13-14/11 -10. HJERTEPASIENTER FRA

DIAGNOSE TIL BEHANDLING, HUND/KATT, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen AB. (SVT 3/10)

v 46

NY 17-19/11 -10. KURS I ANESTESIOLOGI STEG 2, HUND OCH KATT arrangeras i Knivsta av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 19-20/11 -10. KURS I DERMATOLOGI STEG 2 arrangeras i Knivsta av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 19-20/11 -10. KURS I SÄRVÅRD STEG 1 arrangeras i Halmstad av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

20-21/11 -10. BEHANDLING AV SPINAL-LIDELSER, HUND, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen AB. (SVT 3/10)

v 47

22-26/11 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: ORAL SURGERY, Halmstad. Arr: ESAVS och Accessia. (SVT 5/10)

v 49

8/12 -10. EXAMINATION I HÄSTTANDVÅRD, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

NY 9-10/12 -10. KURS I ENDOKRINA SJUKDOMAR, HUND OCH KATT, DEL 1 arrangeras i Täby av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 9-10/12 -10. KURS I ANESTESIOLOGI STEG 3, DEL 1 arrangeras i Göteborg av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 4, 2011

NY 27-28/1 -11. KURS I ANESTESIOLOGI

STEG 3, DEL 2 arrangeras i Göteborg av VeTAbolaget. Info: www.vetabolaget.se

INTERNATIONELLA

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 22

2-5/6 -10. 35TH ANNUAL WORLD SMALL ANIMAL VETERINARY ASSOCIATION CONGRESS (WSAVA), Genève, Schweiz. (SVT 15/09)

5-6/6 -10. KURS I ULTRASONOGRAFI HESTEBEN, Hønefoss, Norge. (SVT 1/10)

v 23

11-12/6 -10. KURS PLATTENOSTEOSYNTHESE (PÅ ENGELSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 3/10)

12-13/6 -10. KURS I ØRE/NESE/HALSSYKDOMMER, HUND/KATT, Hønefoss, Norge. (SVT 1/10)

v 24

14-18/6 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: BEHAVIOURAL MEDICINE I, Luxemburg. (SVT 1/10)

18-19/6 -10. KURS VOGELSEMINAR (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 3/10)

18-20/6 -10. THE 9TH EUROPEAN VETERINARY EMERGENCY AND CRITICAL CARE SOCIETY (EVECCS) CONGRESS, Cambridge, UK. (SVT 3/10)

v 25

21/6-2/7 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: OPHTHALMOLOGY I, Luxemburg. (SVT 1/10)

23-27/6 -10. VETERINARY CHIROPRACTIC: MODULE III – CERVICAL, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/10)

25-26/6 -10 KURS ULTRASCHALL HERZ I

Granskning av artiklar

Artiklar med vetenskapligt fakttainnehåll som inkommer till Svensk Veterinärtidning granskas normalt före publiceringen. Granskningen avser artikelns saklighet och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från Sveriges Lantbruksuniversitet eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggnigen.

Redaktionen

(PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland.
(SVT 3/10)

v 26

NY 1-2/7 -10. 5TH ANNUAL DAIRY SOLUTIONS SYMPOSIUM arrangeras i Utrecht, Nederländerna. Info: www.dairycowolutions.com

1-3/7 -10. 19TH EUROPEAN COLLEGE OF VETERINARY SURGEONS (ECVS) ANNUAL SCIENTIFIC MEETING, Helsingfors, Finland. (se SVT 6/10)

v 27

8-10/7 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: SMALL ANIMAL ULTRASONOGRAPHY WORKSHOPS, Luxemburg. (SVT 2/10)

v 28

12-16/7 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: ONCOLOGY I, Luxemburg. (SVT 2/10)

NY 12-19/7 -10. 2010 INTERNATIONAL AQUATIC VETERINARY CONFERENCE, ANNUAL GENERAL MEETING arrangeras i Aten, Grekland av World aquatic veterinary medical association. Info: www.WAVMA.org eller www.wavma.org/index.cfm/id/2482

12-23/7 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: DERMATOLOGY II WITH WORKSHOPS, Wien, Österrike. (SVT 2/10)

13-20/7 -10. INTENSIVE SMALL ANIMAL ULTRASOUND COURSE, Sydafrika. (SVT 1/10)

v 29

21-24/7 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: DIAGNOSTIC ULTRASOUND I WITH WET LAB, Bern, Schweiz. (SVT 2/10)

v 31

4-8/8 -10. VETERINARY CHIROPRACTIC: MODULE IV – EXTREMITIES, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/10)

v 32

9-20/8 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: DERMATOLOGY III WITH WORKSHOPS, Wien, Österrike. (SVT 3/10)

v 33

16-20/8 -10. JUNIORKURS 2010 "FÅ NYA

PERSPEKTIV!" – SKANDINAVISK KURS I NÖT-KREATURSPRAKTIK, Skærbæk, Sydjylland, Danmark. (SVT 4/10, 5/10)

16-20/8 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: CARDIOLOGY I, Estoril, Portugal. (SVT 3/10)

16-20/8 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: EMERGENCY AND CRITICAL CARE I, Bern, Schweiz. (SVT 3/10)

20-24/8 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: EQUINE - DENTISTRY BASIC COURSE, Hannover, Tyskland. (SVT 4/10)

21-25/8 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: NEUROLOGY II, Bern, Schweiz. (SVT 3/10)

v 34

23-27/8 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: SOFT TISSUE SURGERY II – ADVANCED COURSE WITH WORKSHOPS, Wien, Österrike. (SVT 3/10)

25-29/8 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: EQUINE – DENTISTRY ADVANCED COURSE, Hannover, Tyskland. (SVT 4/10)

27-31/8 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: SURGERY/LASER SURGERY IN VET MEDICINE, Giessen, Tyskland. (SVT 3/10)

27-31/8 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: CARDIOLOGY II, Luxemburg. (SVT 4/10)

28-29/8 -10. KURS HJERTEPASIENTER FRA DIAGNOSE TIL BEHANDLING, HUND/KATT, Hønefoss, Norge. (SVT 2/10)

v 35

30/8-3/9 -10. ADVANCED VETERINARY

STUDIES: ENDOSCOPY INTENSIVE COURSE WITH WORKSHOPS, Giessen, Tyskland. (SVT 3/10)

1-5/9 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: CARDIOLOGY III – INTRODUCTORY ECHOCARDIOGRAPHY COURSE, Luxemburg. (SVT 4/10)

4-5/9 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: ENDOSCOPY ADVANCED COURSE/FLEXIBLE ENDOSCOPY, Giessen, Tyskland. (SVT 4/10)

v 36

6-10/9 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: BEHAVIOURAL MEDICINE II, Luxemburg. (SVT 4/10)

6-10/9 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: REHABILITATION AND PHYSIOTHERAPY OF SMALL ANIMALS I, Wien, Österrike. (SVT 4/10)

11-12/9 -10. KURS HOVPLEIE, Hønefoss, Norge. (SVT 2/10)

v 37

13-17/9 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: EXOTIC PETS MEDICINE & SURGERY COURSE WITH WET LAB, Brno, Tjeckien. (SVT 4/10)

15-18/9 -10. 22ND ANNUAL MEETING OF EU-AI-VETS, Eger, Ungern. (SVT 3/10)

15-19/9 -10. VETERINARY CHIROPRACTIC: MODULE V – INTEGRATED, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/10)

17-18/9 -10. 14TH ANNUAL CONFERENCE OF THE EUROPEAN SOCIETY FOR DOMESTIC ANIMAL REPRODUCTION (ESDAR), Eger, Ungern. (SVT 3/10)

v 38

20-24/9 -10. ADVANCED VETERINARY ➔

Veterinärkliniken Falkenberg söker ...

Väletablerad smådjursklinik söker **VETERINÄR** samt **SKÖTERSKA**.
Ev arrenderas. Ring 0704950296.

► **STUDIES: SMALL ANIMAL REPRODUCTION II**, Hunenberg, Schweiz. (SVT 4/10)

23-25/9 -10. BVA CONGRESS 2010 – VETS AND THE PUBLIC GOOD, Glasgow, Scotland, UK. (SVT 3/10)

v 40

9-10/10 -10. TANNKURS HUND/KATT, GRUNNKURS, Viul, Norge. (SVT 3/10)

v 42

23-24/10. KURS AKUTTMEDISIN HUND/KATT, Viul, Norge. (SVT 4/10)

v 44

1-6/11 -10. EXCELLENCE IN VETERINARY THERAPY: ORTHOPAEDICS AND ANAESTHESIOLOGY, Lissabon, Portugal. (SVT 5/10)

v 46

14-18/11 -10. XXVI WORLD BUIATRICS CONGRESS 2010, Santiago, Chile. (SVT 4/10)

15-26/11 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: INTERNAL MEDICINE III, Utrecht,

Nederländerna. (SVT 5/10)

v 48

4-5/12 -10. RADIOGRAFI THORAX, HUND/KATT, Viul, Norge. (SVT 3/10)

v 50

13-15/12 -10. EXCELLENCE IN VETERINARY THERAPY: INTERNAL MEDICINE – HAEMATOLOGY AND INFECTIOUS DISEASES, Davos, Schweiz. (SVT 5/10)

SVENSK VETERINÄRLEGITIMATION

Jordbruksverket har fr o m den 12 april t o m den 3 maj 2010 utfärdat svensk veterinärlegitimation för nedanstående personer:

- Gabriella Berg
- Mihai Bogdan
- Gustaf Croon
- Johanna Dahl
- Kinda Kilouh Chahoud
- Matilda Knutsson
- Martine Johanna van der Kraats
- Jari Kuusela
- Emma Källero
- Julia Larsson
- Sofia Malvenius
- Majken Möller
- Klara Nägga
- Petter Schwan
- Anders Severson
- Ragnhild Skulberg

"He quit eating three days ago, and he stopped breathing last night. Shall I bring him in and have him put to sleep?"

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	Telefon
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
<i>Vice ordförande</i>	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
PER MICHANEK	070-211 51 60
PIA RAZDAN	0650-54 87 37
SUZANNE SANDQUIST	0480-551 81
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
ELÖD SZANTO	0501-101 68

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	Telefon
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
<i>Vice ordförande</i>	
LARS-ERIK STABERG	070-604 06 45
<i>Sekreterare</i>	
MONICA LANDSTRÖM	070-211 31 37
<i>Vice sekreterare</i>	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
<i>Kassör</i>	
CHRISTER GYLLERUP	073-724 57 51
KAJSA GUSTAVSSON	018-17 55 00
URSULA WENNSTRÖM	070-942 62 58

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVf

STYRELSE

Ordförande	Telefon
JOHANNA ZWENSON	0705-22 04 90
<i>Sekreterare</i>	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	0703-97 35 17
<i>Kassör</i>	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
<i>Ledamot</i>	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
<i>Suppleant</i>	
ANNE BRUNBERG	0706-68 77 16

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON
Vice ordförande:
BIRGITTA LARSSON
PATRICIA HEDENQVIST
ARJA KAUTTO
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
BODIL STRÖM-HOLST

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST
Sekreterare
BENGT ERIKSSON

HUSDJURSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN
Sekreterare
ANNA HELMER

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN
Sekreterare
JOHAN BLIX

LIVSMEDELSSEKTIONEN

Ordförande
ARJA KAUTTO

Sekreterare
OLLE RYDELL

SMÅDJURSEKTIONEN

Ordförande
BODIL STRÖM-HOLST
Sekreterare
LOTTA MÖLLER

Luffarens "ciao" eller är det "tja"?

Luffaren har aldrig tyckt om att studera. Han har alltid föredragit att jobba eller helst av allt, vara ledig, för det är så en luffare fungerar. Dock har han vid mogen ålder börjat på en nybörjarkurs i italienska och på ett konstigt sätt känt något, som han aldrig känt förut, röra sig bröstet. Han är inte riktigt säker på vad det är men har kommit fram till att det kan vara studielust. Luffaren har försökt värja sig på alla sätt, men njuter trots allt lite av denna känsla. Förmodligen rör sig den här "sannolika lusten" om att han aldrig någonsin kan ha någon som helst nytta av detta språk. Han har lärt sig att säga både "ciao, arrivederci" och "allora ciao". Vid tillfälle funderade han på om det fanns någon koppling mellan det svenska kort klingande slangordet och hälsningsfrasen "tja" och det italienska "ciao". Uttalet är i varje fall påfallande likt.

I det här funderandet halkade han plötsligt ca 30 år tillbaka i tiden till sin första tid i Frödingland som ung bostadslös vikarierande djurist. Han hamnade i köket i huvudbyggnaden till ett gammalt bruk med herrgårdslignande utseende, ett par tre mil utanför Frödinglands residensstad. Bruket var sedan länge nedlagt och gården hade övertagits av en fri teatergrupp, en utbrytargrupp till en då känd Tokholmsk fri teatergrupp. Teatergruppen, i Frödingland, lyckades med konststycket att överleva ett 10-tal år mitt i skogen och spelade teater över hela länet. Luffaren är inte säker på att alla djurister skulle passa in i den här gruppen men en luffare satt som gjuten i detta sällskap. Det fanns ett obebott rum i det här huset och denna herrgård blev luffarens första bostad i Frödingland.

Nå i alla fall, så hörde han i det här köket för första gången detta korta "tja" som numera tycks vara en väldigt populär hälsningsfras. Det var en av skådespelarna som hälsade honom välkommen på detta vis. En av de människor som numera ingår i vänskapskretsen. De flesta i det här gänget tillhör vänskapskretsen och några av dem sysslar fortfarande med teater. Luffaren hade tur och hamnade direkt i ett socialt sammanhang och det var inte alltid så lätt vid denna tidpunkt då många djurister var och förväntades vara ensamvargar. Kanske kan man säga att det gick åt några extra flaskor 96, men det var det utan vidare värt.

Nåväl, till saken, en viss fru Ringarp och hennes språkprofessor i radions P1 löste problemet med "tja" och "ciao". Språkprofessorn förklarade att detta "tja" har sina rötter långt ner i århundradena till den tid då de högre stånden hälsade på

ILL. CLAES BECK-FRIIS

varandra genom att säga "er ödmjuka tjänare". Populasen tog över frasen men förkortade den som populaser plägar till "tjänare". Denna hälsningsfras var väldigt populär under Luffarens ungdom och fanns då i många varianter som "tjenixen, tjena moss" med mera. "Tjänare" torde Luffaren och även andra fortfarande använda i vissa sammanhang men "tja" undrar han verkligen om han kommer att använda. Förhoppningsvis kommer han istället få använda "ciao".

Allora ciao eller bättre allora arrivederci (man kan använda bägge fraserna när man tar farväl men Luffaren menar egentligen på återseende och då passar den sista frasen bäst).

ANDERS SANDBERG

SPECIALISTKOMPETENS

Jordbruksverket har den 30 mars t o m den 29 april 2010 utfärdad intyg om

Specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt

- Jury Ashley
- Karin Bergius
- Jonas Bylin
- Anna Bäckström
- Mette Deichmann Nielsen
- Martina Fransson
- Camilla James
- Maria Karlsson
- Lina Nowak
- Dragan Panic
- Gunilla Persson
- Vahid Reza Sarraf Zadeh
- Ylva Sjöström
- Helena Ulpe
- Frida Viberg
- Carina Vinberg
- Heidi Young Nilsson
- Claes Ålund

Specialistkompetens i sjukdomar hos häst

- Anita Ekman
- Gunnar Rangul

Specialistkompetens i kardiologi, hund och katt

- Clarence Kwart

PERSONNOTISER

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Födelsedagar i juli 2010

STURE EJERBLAD, Sala, 75 år den 3/7

ELSA BLOMGREN, Östersund, 60 år den 4/7

LARS RYDÉN, Uppsala, 75 år den 7/7

MAURITZ KARLSSON, Gnesta, 75 år den 8/7

MARIA CONRADSSON, Umeå, 50 år den 12/7

KERSTIN JOHANSSON, Kristianstad, 80 år den 15/7

GÖRAN MALMBERG, Skara, 75 år den 15/7

FOLKE CERENIUS, Lidköping, 50 år den 17/7

CRISTIN KNUDSEN, Almunge, 50 år den 19/7

KRISTINA KRUUSE, Ängelholm, 50 år den 20/7

LARS MAGNUS OLOVSON, Ljungskile, 60 år den 21/7

ANNA KARIN ENG, Hammerdal, 50 år den 25/7

STEFAN ALENIUS, Uppsala, 60 år den 28/7

YLVA RIGHARD, Åtvidaberg, 50 år den 29/7

LARS-GÖRAN OSCARSSON, Örsjö, 50 år den 30/7

Avlidna

Veterinär och professor emeritus **LENNART KROOK** har avlidit den 24 april 2010. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

Ny adress? Ny e-post? Ny arbetsgivare? Nytt namn?

Meddela oss på förbundskansliet om Du flyttat, bytt arbete, bytt namn eller fått ny e-postadress. Ring eller skriv till Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm, tel: 08-545 558 20, fax: 545 558 39, e-post: office@svf.se

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: www.svf.se

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: johan.beck-friis@svf.se

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: suzanne.fredriksson@svf.se

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: brita.trybom@svf.se

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 08-587 630 11, 08-587 630 14
E-POST: info@exponera.net

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346-2250

UTGIVNINGSDAGAR 2010	SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL
1 20 JANUARI	21 DECEMBER -09
2 9 FEBRUARI	19 JANUARI
3 2 MARS	9 FEBRUARI
4 23 MARS	2 MARS
5 20 APRIL	23 MARS
6 11 MAJ	19 APRIL
7 2 JUNI	10 MAJ
8-9 22 JUNI	1 JUNI
10 17 AUGUSTI	27 JULI
11 7 SEPTEMBER	17 AUGUSTI
12 28 SEPTEMBER	7 SEPTEMBER
13 19 OKTOBER	28 SEPTEMBER
14 9 NOVEMBER	19 OKTOBER
15 30 NOVEMBER	9 NOVEMBER
16 21 DECEMBER	30 NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR:
*En vecka före senaste dag för annonsmaterial.
Mer information finns på www.svf.se*

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2010
Sverige: 1 110 kronor + moms.
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.*

**Medlemmar i förbundet har 250 kronor i rabatt*

FACKPRESSUPPLAGA 2009
- 3 100 EX